Samen
naar beter

BMC
BY RANDSTAD

Financiële analyse onderhoud kapitaalgoederen

Gemeente Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar

09 september 2026

Rapport
Gemeente Doesburg
Gemeente Duiven
Gemeente Westervoort
Gemeente Zevenaar

Classificatie
Openbaar

Projectnummer
P0066525

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Hoofdstuk 1| Samenvatting 2
1.1 Aanleiding en opdracht 2
1.2 Context: brede zorgen in het fysieke domein 2
1.3 Hogere kostenstijging dan de compensatie: koopkrachtverlies 3
1.4 Resultaten van de analyse 3
Hoofdstuk 2 | Aanpak van het onderzoek 11
Hoofdstuk 3 | Zorgen in het fysieke en ruimtelijk domein bij gemeenten 13
3.1 Druk door tekortschietende indexatie 13
3.2 Druk vanuit de woningbouwopgave 14
3.3 Reconstructie oude wijken 14
3.4 Vervanging civiele infrastructuur 15
3.5 Noodzakelijke vervanging voldoende in beeld? 15
Hoofdstuk 4 | Gebouwen en onderwijshuisvesting 16
4.1 Gebouwen 16
4.2 Onderwijshuisvesting 20
Hoofdstuk 5 | Openbare ruimte 26
5.1 Wegen 26
5.2 Groen 31
5.3 Civiele Kunstwerken 36
5.4 Openbare Verlichting 40
5.5 Spelen 45
5.6 Riolering/Water 48
Geraadpleegde bronnen 53

Hoofdstuk 1| Samenvatting

1.1 Aanleiding en opdracht

De gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar bereiden zich voor op een gezamenlijke toekomst in het kader van een mogelijke gemeentelijke herindeling. Als onderdeel van dit voorbereidingsproces heeft de provincie Gelderland een concept-herindelingsscan opgesteld.

In aanloop naar de verdere besluitvorming is bij de betrokken gemeenten de behoefte geuit aan een verdiepend inzicht in de financiële staat van het onderhoud van de kapitaalgoederen. Ervaringen uit eerdere herindelings- en fusieprocessen laten zien dat onvoorziene financiële consequenties of achterstallig onderhoud aan openbare voorzieningen (zoals wegen, gebouwen en riolering) een belangrijke risicofactor vormen.

Opdracht: een financieel technische analyse

Om het herindelingstraject met financiële transparantie en zekerheid te kunnen vervolgen, is BMC verzocht een financieel-technische analyse uit te voeren naar de actuele onderhoudsplannen en -voorzieningen van de vier gemeenten. Het doel van deze verkenning is om eventuele financiële risico's, waaronder ook de effecten van prijsstijgingen in de markt op het toekomstige onderhoudsniveau, vroegtijdig in kaart te brengen ter ondersteuning van een zorgvuldige besluitvorming door de colleges en gemeenteraden.

Aanpak

Om een onderbouwd en onafhankelijk beeld te krijgen van de financiële staat van de onderhoudsplannen en -voorzieningen van de gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar, is een gestructureerde methodiek gehanteerd. Deze aanpak combineert een kwantitatieve bureaustudie van beleidsmatige en financiële documenten met kwalitatieve en verdiepende werksessies met de betrokken gemeentelijke budgethouders en financiële adviseurs.

Inhoudelijk richt deze analyse zich op de financiële en budgettaire aspecten van de kapitaalgoederen binnen de fysieke leefomgeving en het maatschappelijk vastgoed. Dit omvat onder meer de wegen, riolering, water, civieltechnische kunstwerken, het groen, de openbare verlichting, speelvoorzieningen, gemeentelijke gebouwen en onderwijshuisvesting. Voor een juiste interpretatie van de resultaten is het van belang te benadrukken dat het onderzoek een verkenning 'op papier' betreft. Wij hebben geen fysieke inspecties op locatie uitgevoerd. Er is gewerkt op basis van de feitelijke gegevens, uitgangspunten en kwalitatieve inschattingen zoals die zijn vastgelegd in de officiële beheerplannen en raadsstukken van de vier gemeenten. Qua tijdshorizon sluit de analyse primair aan bij de huidige meerjarenbegrotingen, die lopen tot en met het jaar 2030. Aanvullend is bekeken of er in de plannen voor de periode na 2030 sprake is van substantiële afwijkingen of piek-investeringen ten opzichte van het gemiddelde onderhoudsniveau in de jaren 2027–2030.

1.2 Context: brede zorgen in het fysieke domein

De Nederlandse gemeenten kampen in toenemende mate met financiële zorgen binnen het fysieke domein. Dat varieert al naargelang de grootte en de opgaven van de gemeente. Een plattelandsgemeente kent andere opgaven dan een stedelijke gemeente. En een gemeente die door de jaren heen geleidelijk

aan is gegroeid heeft weer andere uitdaging dan gemeenten die in een groeikernfase een explosieve groei hebben doorgemaakt. Niettemin zien we wel als rode draad dat Nederlandse gemeenten in toenemende mate voor een grote vervangingsopgave staan die naar de toekomst financieel nog onvoldoende is afgedekt. Bovendien stijgen de kosten in het fysieke domein harder dan de compensatie die gemeenten hiervoor ontvangen via het gemeentefonds. Tenslotte zorgen ook de kosten voor klimaatadaptatie, zoals het tegengaan van hittestress in versteende wijken of het versneld afvoeren van hemelwater voor hogere uitgaven.
De conclusies en de risico's die in deze analyse voor de gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar worden geschetst moeten dan ook worden bezien en afgezet tegen deze achtergrond

1.3 Hogere kostenstijging dan de compensatie: koopkrachtverlies

De kostenstijging in het fysieke domein ligt de laatste jaren hoger dan de compensatie die gemeenten daarvoor ontvangen en waarmee ze hun budgetten verhogen. Sinds 2020 is de kostenontwikkeling Grond- weg en waterbouwsector gemiddeld 16% sterker gestegen dan de compensatie die de gemeenten via het gemeentefonds hebben ontvangen. Naarmate de plannen en de bijbehorende budgetten ouder zijn, wordt het risico op koopkrachtverlies van de budgetten allengs groter.

1.4 Resultaten van de analyse

1.4.1 Gebouwen

Doesburg
De gemeente Doesburg werkt met een actueel (D)MJOP met een looptijd van 2023-2032. Het gebouwonderhoud is binnen de gemeente Doesburg goed op orde. Momenteel verdwijnen er diverse gebouwen uit de vastgoedportefeuille. Het voormalige stadhuis en het pand aan de Nieuwstraat worden verkocht, en de sloop aan de Armgardstraat wordt gedekt uit projectopbrengsten. De opbrengsten van deze verkopen (waaronder €925.000) komen ten goede aan de algemene reserve.

Het onlangs verbouwde stadskantoor zorgt voor een financiële meevaller. Doordat groot onderhoud als investering naar voren is gehaald tijdens deze verbouwing, dalen de gemiddelde jaarlasten in het nieuwe MJP van 1,9 miljoen naar circa 900.000. De huidige structurele dotatie van 385.000 aan de voorziening is hierdoor toereikend om het gebouwonderhoud ook na 2030 op te vangen.

Het onderdeel gebouwbeheer kent voor de gemeente Doesburg ook een aantal risico's. Zo is er een financieel risico rondom de conditie van de Martinitoren. Recent onderzoek wijst uit dat het natuursteen vergruist. Dit vergt op afzienbare termijn een grootschalige restauratie waarvan de financiële omvang momenteel nader in kaart wordt gebracht voor formele bestuurlijke besluitvorming. Daarnaast loopt er een traject voor een nieuwe sportaccommodatie ter vervanging van Sporthal Beumerskamp. De bestuurlijke discussie richt zich hierbij op het type sportaccommodatie en de vraag of de exploitatie in samenwerking met een private partij zal plaatsvinden. Een hiervoor uit te schrijven tender moet aantonen of een dergelijke samenwerking realistisch is, de gemeente voldoende waarborgen biedt en of dit kan resulteren in een lagere exploitatielast. Besluitvorming hierover vindt op zijn vroegst in 2027 plaats. Het financiële risico in de aanloop hiernaartoe is vooralsnog afgedekt door een bestaande reservering voor renovatie in het jaar 2030. Tot slot zijn er een aantal specifieke plannen (zoals de brandweerkazerne en

het jongerencentrum) waarbij de verduurzamingsopgave nog onvoldoende is meegenomen, wat op termijn extra investeringen vergt.

Duiven
Vanaf 2022 heeft de gemeente Duiven een inhaalslag gemaakt, waardoor het vastgoed inmiddels structureel op orde is. Het begrip "achterstallig onderhoud" is eigenlijk niet meer van toepassing; doordat het vizier de afgelopen jaren scherp is gezet, is dit getransformeerd naar puur regulier en planmatig onderhoud. Het huidige onderhoud is gebaseerd op onafhankelijke conditiemetingen en actuele Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's). Momenteel wordt er gewerkt aan geheel nieuwe MJOP's die eind dit jaar gereed moeten zijn.

Om het risico op prijsstijgingen in de markt af te dekken, wordt in de begroting gewerkt met een jaarlijkse indexatie van 3,5% op de budgetten. Specifiek ten aanzien van vastgoed speelt er momenteel een verkooptraject rondom 'Vitaal Centrum Fase 2 (inclusief het tien jaar oude zwembad, dat momenteel wordt bijgewerkt en naar verwachting binnen een jaar gereed is). Verduurzamingsambities zijn in beeld richting de doelen voor 2050, maar leveren op dit moment geen onvoorziene, zware budgetclaims op voor de periode tot 2040. Bij investeringen wordt duurzaamheid wel direct meegenomen, mits het gebouwen betreft die in de portefeuille blijven.

Westervoort
Vanaf 2022 is een stevige inhaalslag gemaakt om een historisch achterstallig onderhoud in te lopen. Net als in Duiven is het vastgoed inmiddels op orde gebracht en is de fase van achterstallig onderhoud afgesloten. Huidige onderhoudsplannen zijn gebaseerd op onafhankelijke conditiemetingen (NEN 2767 / RVB BOEI). Er wordt momenteel gewerkt aan geheel nieuwe MJOP's die eind van het jaar gereed moeten zijn.

Het huidige gemeentehuis is bestemd voor sloop en transformatie naar woningbouw. Om kapitaalvernietiging te voorkomen, wordt op dit pand bewust gestuurd op minimale instandhouding. Noodzakelijke grote ingrepen, zoals dakvervangingen, worden bewust uitgesteld omdat het gebouw binnen afzienbare tijd plaatsmaakt. De herbestemmingsinvesteringen rondom het gemeentehuis maken overigens onderdeel uit van een bredere grondexploitatie (GREX) waar ook forse subsidies (circa 2,5 miljoen) en toekomstige verkoopopbrengsten tegenover staan. Dit betreft dan ook geen zuivere, eenzijdige kostenpost voor het vastgoedbeheer. Verduurzamingsambities zijn in beeld richting 2050, maar leveren op dit moment geen onvoorziene, zware budgetclaims op voor de periode tot 2030.

Zevenaar
Het beheer van het gemeentelijk vastgoed in Zevenaar kent een uitdaging bij de sportaccommodaties, die per begin 2021 weer zijn overgenomen van sportbedrijf Ataro. Veel sporthallen, zoals die bij locatie Heerenmäten, stammen uit de jaren zeventig en tachtig en zijn verouderd. Om het onderhoud van het vastgoed te kunnen bekostigen, is een budgetclaim ingediend om de structurele dotatie te verhogen van circa € 573.000 naar € 810.000. Deze extra benodigde middelen (ruim twee ton) zijn volledig toe te schrijven aan de sportgebouwen. Indien toegekend, is het reguliere gebouwonderhoud afdoende gedekt tot en met het jaar 2036. Om dit meerjarig financieel goed vast te leggen, wordt er momenteel een nieuw operationeel Beheerplan Vastgoed opgesteld.

1.4.2 Onderwijshuisvesting

Doesburg
De drie basisscholen in Doesburg zijn verouderd. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) schetst een opgave voor vervangende nieuwbouw en renovatie, onder andere voor De Wetelaar. Als het huidige plan autonoom wordt uitgevoerd, leidt dit na 2030 tot een geschatte stijging van de structurele kapitaallasten met ongeveer 500.000. Door krimpende leerlingaantallen en mogelijke afstemming met de buurgemeente Zevenaar (bijvoorbeeld het combineren van de verzorgingsgebieden Angerlo en Beinum tot één nieuwe school) kunnen deze lasten door synergievoordelen mogelijk worden teruggedrongen. Dit blijft uiteraard een bestuurlijke afweging voor de toekomstige fusiegemeente.

Hoewel het IHP een duidelijke doorkijk biedt, zijn in de basisramingen diverse projectafhankelijke kosten nog buiten beschouwing gelaten. Voor toekomstige besluitvorming rondom nieuwbouw moet nog rekening worden gehouden met de volgende componenten, die per project via een aparte businesscase uitgewerkt dienen te worden:

- In de ramingen is geen rekening gehouden met de sloopkosten van bestaande schoolgebouwen en de kosten voor het huren of kopen van tijdelijke huisvesting (noodlokalen) tijdens de bouw.
- Kosten voor grondaankoop, bodemsanering, stedenbouwkundige voorwaarden of infrastructurele aanpassingen (zoals verkeersmaatregelen rondom de nieuwe scholen) zijn buiten beschouwing gelaten.
- De stap van BENG (bijna energieneutraal gebouw) naar ENG (energieneutraal gebouw) is bovenwettelijk en valt buiten de standaard raming. Daarnaast is er geen investering opgenomen voor extra ruimtebehoefte ten behoeve van inclusief onderwijs, of voor meubilair of het onderwijsleerpakket bij groeiende scholen.

Duiven
Voor het primair onderwijs (PO) voorziet het huidige integrale huisvestingsplan (IHP) in de dekking voor de eerste vier jaar. Voor de periode daarna (na 2030) wordt een momenteel nog ongedekte bouwopgave verwacht. De keuze om nu slechts vier jaar vooruit te begroten is in Duiven een bewuste beleidsmatige strategie. Vanwege demografische onzekerheden wil de gemeente pas over vier jaar een definitief investeringsbesluit nemen over het al dan niet verplaatsen van een bestaande school van Duiven-Zuid naar Duiven-Noord, in plaats van nu direct in een geheel nieuwe school te investeren.

Een belangrijk dossier is tevens het regionale IHP voor het voortgezet onderwijs (VO), waarin Duiven, Zevenaar en Montferland samenwerken. Hier is een investering van circa veertig miljoen euro aan de orde, waarvoor op korte termijn bestuurlijke besluitvorming volgt (gepland voor september 2026). Een mogelijk vertragend risico in dit besluitvormingsproces betreft een nog te nemen besluit over de integratie van een nabijgelegen gymzaal in dit project, dat in bestuurlijk overleg nog nader afgestemd moet worden.

Westervoort
In tegenstelling tot Duiven heeft Westervoort voor het primair onderwijs (PO) wél een lange doorkijk van 8 tot 12 jaar gemaakt in het IHP, inclusief een financiële paragraaf. Dit was mogelijk omdat de demografische ontwikkelingen in Westervoort (zeker rondom de komst van nieuwe woonwijken) strakker

en beter te voorspellen zijn. In de gemeente Westervoort lopen de korte termijn projecten voor het basisonderwijs (waaronder IKC De Brug en de Montessorischool) via de begroting.

Voor de periode na 2030 staan er nog drie scholen op de planning voor aanpak. Hoewel de prioriteitsvolgorde al formeel helder is en de initiële ramingen zijn gemaakt, moeten de formele investeringsbesluiten nog worden genomen. Dit vormt een bekende, maar toekomstige claim voor de nieuwe fusiegemeente. Een actueel en groot financieel risico is hierbij dat de bijbehorende bedragen zijn vastgesteld op prijspeil 2024. In de huidige conjunctuur zullen de daadwerkelijke bouwkosten over enkele jaren fors hoger uitvallen, wat een aanzienlijk koopkrachtverlies/indexatierisico voor deze plannen met zich meebrengt. Tot slot heeft Westervoort geen eigen voorzieningen voor het voortgezet onderwijs (VO) binnen de gemeentegrenzen, waardoor de gemeente buiten de investeringsopgaven en kosten van het regionale IHP voor het VO valt.

Zevenaar
Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het primair onderwijs is tot 2030 financieel sluitend verwerkt in de begroting. Zevenaar vernieuwt elke drie jaar één school, waardoor alle 16 basisscholen in een cyclus van 50 jaar worden vernieuwd. In de planperiode direct na 2030 volgen twee grote vervangingsopgaven met een totale investering van circa € 8,8 miljoen (De Tragelijn en De Sprankel). Daarnaast is Zevenaar onderdeel van het regionale IHP voor het voortgezet onderwijs (VO) samen met de gemeenten Duiven en Montferland.

1.4.3 Wegen

Doesburg
Tot en met 2030 is het onderhoud van de wegen in Doesburg gedekt via de onderhoudsplannen die in de begroting zijn verwerkt. In de doorkijk voor de jaren na 2030 wordt een substantieel hoger investeringsniveau voorzien (gemiddeld € 860.000 per jaar, met een langjarig gemiddelde van 1,48 miljoen per jaar) dat niet in de meerjarenbegroting is verwerkt. Dit wordt veroorzaakt door de vervanging van de aanlegpiek uit de jaren 2005 - 2012 die in de jaren na 2030 in beeld komt.Hoewel de jaarlijkse dotatie voor het onderhoud van wegen (€ 150.000) en de specifieke jaarlijkse dotatie aan de bestemmingsreserve Rehabilitatie Wegen (€ 125.000) tezamen op zichzelf ontoereikend zijn voor dit niveau, is uit de werksessie gebleken dat de robuuste stand van de kapitaallasten reserve rehabilitatie (circa € 2 miljoen) voldoende financiële buffer biedt. Hiermee zijn deze hogere investeringen tot in ieder geval 2035 afgedekt. Bovendien worden wegreconstructies in de praktijk steeds meer integraal gekoppeld aan de rioolvervanging, wat onnodige kosten voorkomt.

Duiven
De gemeente Duiven werkt met een omvangrijke onderhoudsvoorziening voor wegen. De stand van de voorziening bedraagt per 1-1-2026 € 13,7 miljoen. Een belangrijke inkomstenbron voor deze voorziening zijn de degeneratievergoedingen (AVOI) voor kabels en leidingen. In 2029 wordt een onderhoudspiek verwacht, die uit de voorziening kan worden gedekt. Omdat er gewerkt wordt met een structurele dotatie aan de onderhoudsvoorziening van ruim € 1,1 miljoen blijft er na verwerking van de onderhoudspiek in 2029 nog een omvangrijke voorziening over om in de jaren daarna het onderhoud te kunnen dekken. Hoewel er momenteel nog geen nieuw beleidsmatig wegenplan ligt (mede door de vertraagde

implementatie van een nieuw beheersysteem), is er wel een actuele financiële doorkijk beschikbaar op basis van inspecties.

Westervoort
In Westervoort was sprake van achterstallig onderhoud op de wegen. Om dit in te lopen is een budget beschikbaar gesteld van € 2 miljoen. In 2026 zal naar verwachting de laatste tranche worden weggewerkt. Net als in Duiven vloeien ook in Westervoort de degeneratievergoedingen (voor kabels en leidingen) deels in de wegenvoorziening, al is de opbrengst hier naar verhouding iets kleiner omdat een groter deel naar de algemene dienst gaat. Na 2030 wordt er door de veroudering van de voormalige groeikernwijken een stijging in de onderhoudsbehoefte verwacht. In tegenstelling tot Duiven heeft Westervoort echter een relatief bescheiden wegenvoorziening (circa € 1 miljoen per 1-1-2026) om deze toekomstige opgaven en pieken in het groot onderhoud op te vangen.

Zevenaar
Vanwege de groei in de jaren ‘60 en ‘70 (alsmede de opgave in voormalig Rijnwaarden) neemt de onderhouds- en vervangingsbehoefte in Zevenaar verder toe. Sinds 2018 wordt deze opgave integraal aangepakt via wijkgerichte revitaliseringsprojecten, waarmee fysieke achterstanden effectief worden ingelopen.

Voor het onderhoud wordt in de financiële actualisatie van het IBOR vanaf 2027 jaarlijks € 1.975.000 in de voorziening gestort (voorheen € 1.750.000, aangevuld met € 225.000 vanuit de dekking bijdrage nutsgelden). Om de geplande projecten uit te voeren, wordt in de periode 2027–2030 jaarlijks circa € 2,4 miljoen aan de voorziening onttrokken (daarna dalend naar € 2,1 miljoen). Zelfs met deze tijdelijke piekonttrekkingen blijft de spaarvoorziening voldoende dekkend. Wanneer de vaste storting na 2030 wordt gecontinueerd, leidt dit niet tot een budgetverhoging ten opzichte van het referentiejaar 2030. Daarnaast wordt voor de periode 2027-2031 een gemiddeld vervangingskrediet beschikbaar gesteld van € 1.474.000 per jaar (opgebouwd uit investeringen voor wegen, straatmeubilair en revitaliseringsprojecten). Wanneer dit wordt gecontinueerd na 2030, leidt dit wél tot een budgetverhoging in de exploitatie, doordat de kapitaallasten hiervan in de begroting worden opgenomen en jaarlijks cumuleren.

1.4.4 Groen

Doesburg
Het onderhoudsplan in Doesburg is verouderd. Er wordt gewerkt vanuit het bomenbeheerplan 2014-2018. Momenteel wordt een nieuwe inventarisatie uitgevoerd om de actuele stand van zaken en de reële risico's betrouwbaar te kwantificeren, en wordt er in samenwerking met de buurgemeenten gewerkt aan een nieuw, geüniformeerd beleidsplan. Er dreigt een dure vervangingsgolf na 2030 door de massale aantasting van essen (essentaksterfte) en paardenkastanjes. Daarnaast moet 13% van het areaal (741 bomen) wegens een te krappe standplaats op termijn worden gekapt. Een extra risico dat in de werksessie naar voren kwam, is het structurele gebrek aan renovatiebudget. Met de huidige middelen kan enkel het dagelijks onderhoud worden bekostigd, maar ontbreekt de dekking voor het cyclisch renoveren van plantsoenen.

Duiven
Het groenonderhoud in Duiven sluit aan op de IBOR kwaliteitsniveaus (niveau B). Waar in eerdere plannen nog sprake van een structurele bezuiniging van € 100.000, is deze in de praktijk niet doorgevoerd, waardoor het afgesproken kwaliteitsniveau op peil blijft. De groenbudgetten worden jaarlijks geïndexeerd met 5%, om koopkrachtverlies in een overspannen groenmarkt te voorkomen. De budgetten voor grootschalige wijkrenovaties blijken na 2030 nog onvoldoende geborgd. In Duiven wordt verwacht dat na 2030 door de veroudering van het boomareaal en de toename van bomen door klimaatadaptieve maatregelen de onderhoudskosten (specialistisch onderzoek, wortelopdruk) structureel zullen stijgen.

Westervoort
Net als in Duiven sluit ook in Westervoort het groenonderhoud aan op de kwaliteitsniveaus die in het IBOR zijn aangegeven. Voor groen wordt een indexatie toegepast van 5% ter demping van het koopkrachtverlies. Westervoort heeft voor de vervanging van de groenbudgetten in de periode 2027 t/m 2029 een bedrag van € 80.000 opgenomen. Continuering van deze cyclus leidt tot hogere kapitaallasten in de periode na 2030. Daarnaast ontbreken voor de lange termijn nog structurele middelen voor de natuurlijke vervanging van bomen en voor grootschalige wijkrenovaties.

Zevenaar
Zevenaar kent een structureel budget van bijna € 5 miljoen voor onderhoud van groen. Voor de vervanging van groen wordt niet gewerkt met een structurele storting in de voorziening maar met vervangingsbudgetten die worden geactiveerd. Op basis van de financiële actualisatie van het IBOR is voor de periode 2027-2031 een totale investering van € 1.665.000 voorzien voor de revitalisering van groen en bomen. Dit komt neer op een gemiddelde investering van € 333.000 per jaar. Vervangingen die vanaf 2027 en 2030 gaan plaatsvinden, leiden daardoor tot een jaarlijkse cumulatie van kapitaallasten van circa € 20.000 op de exploitatiebegroting.

Hoewel vanwege de ouderdom van het areaal na 2030 meer boomspecialistisch onderhoud nodig is, wordt dit risico beperkt geacht doordat groen en bomen integraal meelopen in de wijk- en buurtrevitaliseringen. In 2021 is vanwege de snoeiachterstand een bestemmingsreserve ingesteld; de laatst resterende € 300.000 wordt naar verwachting in 2026 volledig ingezet, met een mogelijke uitloop naar 2027. Om de stijgende loon- en marktkosten bij aanbestedingen op te vangen, zijn de reguliere onderhoudsbudgetten de afgelopen jaren reeds structureel verhoogd.

1.4.5 Civiele kunstwerken

Doesburg
Voor de Civiele kunstwerken in Doesburg wordt gewerkt aan een nieuw meerjarenonderhoudsplan dat eind 2026 wordt vastgesteld. Waar het voorgaande plan een enorme investeringspiek van zo'n vier miljoen euro voorspelde voor de periode na 2040, is nu de verwachting dat dit lager zal zijn. Het daadwerkelijke financiële risico is laag, omdat grote infrastructurele werken (zoals sluizen en grote bruggen) in eigendom en beheer van het waterschap zijn. De gemeente beheert zelf voornamelijk historische (stads)muren en enkele fiets- en voetgangersbruggen. Financieel zijn er op dit gebied geen grote verrassingen en worden er geen grote claims voor de begroting na 2030 verwacht.

Duiven
Duiven is vanaf 1981 gegroeid als groeikern, wat direct doorwerkt in de leeftijdsopbouw van de 79 civiele kunstwerken. Het areaal bestaat voornamelijk uit één viaduct over het spoor, fietstunnels, kleinere (verkeers)bruggen en keermuren. Omdat de technische levensduur van houten bruggen 30 jaar en van betonnen kunstwerken 60 jaar is, bereikt een aanzienlijk deel kort na 2030 gelijktijdig het einde van de levensduur. Hoewel dit resulteert in een vervangingspiek, leert de ervaring dat dergelijke pieken in de meerjarenramingen in de praktijk vaak uitvlakken.

Westervoort
Net als Duiven kent Westervoort het verouderingseffect van de uitbreiding in de jaren zeventig en tachtig. Westervoort bezit hoofdzakelijk kleinere constructies zoals houten vlonderbruggen, duikers en kleinere keermuren (zoals fietsbruggen). Volgens recente ambtelijke afstemming is het areaal kwalitatief momenteel goed op orde. Het beheer hiervan is financieel sober ingericht via de reguliere wegenbegroting. Een belangrijk verschil in de financiële systematiek ten opzichte van Duiven is dat groot onderhoud aan kunstwerken in Westervoort niet uit een onderhoudsvoorziening wordt bekostigd, maar direct ten laste wordt gebracht van de exploitatie.

Zevenaar
Het areaal aan civiele kunstwerken in Zevenaar bleek na hernieuwde inventarisatie groter dan aangenomen. In plaats van circa 80 staan er nu 125 kunstwerken geregistreerd. Om deze areaaluitbreiding op te vangen, is berekend dat er voor de komende tien jaar (2027-2036) circa 3,75 miljoen aan opgaven ligt. In het nieuwe plan (IBOR) is daarom voor de periode t/m 2036 een hogere structurele reservering (gemiddeld circa € 375.000 per jaar) aangevraagd vanaf de begroting 2027 om het beheer sluitend te maken. Het inhoudelijke beleidskader uit het IBOR blijft gehandhaafd; de herziening betreft uitsluitend een financiële actualisatie.

1.4.6 Riolering

Doesburg
Doesburg voert het waterbeheer uit op basis van het Watertakenplan Olburgen 2023–2027. Opvallend is het hoge tarief voor de rioolheffing van € 489 per huishouden. Dit wordt deels veroorzaakt doordat in het verleden integrale wegreconstructies (zoals bij het Noordelijk Molenveld) volledig uit de rioolheffing zijn gefinancierd. In 2026 starten nieuwe inspecties ter voorbereiding op het opvolgende watertakenplan. Uit een recente, gerichte inspectie van 11 kilometer riool is inmiddels gebleken dat circa 4 kilometer op korte termijn vervangen moet worden, de kapitaallasten hiervan zijn echter al in de begroting opgevangen.

Duiven
Duiven werkt met een spaarsysteem voor toekomstige vervangingen via een omvangrijke Voorziening Riolering (€ 13,08 miljoen per eind 2026). De rioolheffing is 100% kostendekkend en wordt geheven op basis van het waterverbruik per m³. Het actuele beleid is vastgelegd in het Integraal Watertakenplan (2022–2026), maar een nieuw ontwerp-watertakenplan is reeds ambtelijk voorbereid en wordt binnenkort aan de raad voorgelegd. Reiniging en inspecties liggen volledig op schema; er is geen sprake van

achterstallige onderhoudsrisico's. Er is in het nieuwe plan slechts een beperkte tariefstijging van circa 1,5% (exclusief inflatie) nodig om ook de financiële piek na 2040 te bekostigen.

Westervoort
Westervoort hanteert een kostendekkend vast tarief per perceel (€ 269,42 in 2026). In tegenstelling tot Duiven kiest Westervoort voor het kapitaliseren van investeringen in plaats van het opbouwen van een spaarvoorziening. Het tarief is stabiel en bevindt zich onder het prijspeil van Zevenaar. De verordeningen (rioolaansluit- en hemelwaterverordening) zijn in Westervoort identiek aan die van Duiven, wat de latere harmonisatie ten dele vereenvoudigt. Er worden voor de komende tien jaar geen grote financiële tegenvallers of achterstanden verwacht.

Zevenaar
Het Ontwerp Watertakenplan De Liemers 2027–2031 staat klaar voor besluitvorming. Om grootschalige rioolvervangingen, de klimaatadaptieopgave (DPRA) en het verwerken van btw-compensatie te dekken, stijgt de rioolheffing vanaf 2027 met 6,8% per jaar (excl. inflatie). Hiervan is 4% toe te schrijven aan het doorbelasten van de niet-compensabele BTW op investeringen en 2,8% aan daadwerkelijke kostenstijgingen.

1.4.6 Overige
Ook de andere kapitaalgoederen zijn in beeld gebracht in dit rapport. Vanzelfsprekend vloeien daar ook verschillen uit tussen de gemeenten, maar die verschillen zijn weinig materieel en weinig onderscheidend in het kader van dit onderzoek.

Hoofdstuk 2 | Aanpak van het onderzoek

Fase 1: Bureaustudie en documentanalyse

Het traject is gestart met een analyse van de door de gemeenten beschikbaar gestelde beheerplannen, nota's kapitaalgoederen en financiële begrotingsstukken. Per categorie kapitaalgoederen is gekeken naar de actualiteit en resterende looptijd van de geldende plannen, aangezien een recent vastgesteld plan doorgaans minder financiële risico's herbergt dan een gedateerd document. Daarnaast is getoetst in hoeverre de benodigde exploitatie- en investeringsbudgetten volledig zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. Tot slot is het theoretische koopkrachtverlies berekend dat ontstaat doordat de prijsstijgingen in de grond-, weg- en waterbouwsector (GWW) de afgelopen jaren hoger lagen dan de reguliere indexering vanuit het Gemeentefonds.

Fase 2: Verdiepende werksessies en toetsing

Om de uitkomsten uit de documentanalyse te valideren, te duiden en van de juiste context te voorzien, zijn verdiepende werksessies georganiseerd met ambtelijke vertegenwoordigers van de vier gemeenten. Aan deze sessies namen financiële adviseurs, beleidsmedewerkers openbare ruimte en beheerders van maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting deel. Voor de gemeenten Duiven en Westervoort is de afstemming specifiek gezocht met de betrokken ambtenaren binnen de gemeenschappelijke werkorganisatie 1Stroom. De sessies boden de gelegenheid om de cijfermatige bevindingen te toetsen en specifieke risico's scherper in beeld te brengen.

Fase 3: Rapportage

In de laatste fase zijn de inzichten uit de bureaustudie en de uitkomsten van de gesprekken samengebracht in een uniform analysekader. Dit heeft geleid tot een helder risicoprofiel per gemeente en biedt de colleges en gemeenteraden de benodigde sturingsinformatie in het kader van het herindelingstraject.

Analysekader en leeswijzer tabellen

Om de bevindingen tussen de vier gemeenten (Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar) op een vergelijkbaar abstractieniveau te presenteren, worden in de inhoudelijke hoofdstukken per categorie twee typen tabellen gehanteerd:

- **Overzichtstabel per gemeente met de algemene uitgangspunten**
  Deze tabellen bieden op macroniveau inzicht in de beleidsmatige basis per gemeente, onderverdeeld naar beheerplan, kwaliteitsniveau, looptijd, achterstallig onderhoud, financiële methodiek en prijsbijstelling.
- **Gemeentespecifieke tabel**
  Per gemeente gaan we in een tabel dieper in op het financiële beeld aan de hand van vijf vaste criteria:
  - *Looptijd plan:* Is het geldende beheerplan actueel of verlopen?
  - *Dekking in de begroting:* Zijn de benodigde middelen (via de exploitatie, reserves of voorziening) sluitend verwerkt in de meerjarenbegroting t/m 2030?

- *Consequenties na 2030:* Welke structurele lastenstijgingen, investeringspieken of vervangingsgolven zijn na het einde van de begrotingsperiode te verwachten?
- *Koopkrachtrisico's:* In hoeverre worden de budgetten beschermd tegen boveninflatoire prijsstijgingen in de bouw- en GWW-sector? Bijvoorbeeld via automatische indexatie.
- *Overige risico's:* Specifieke inhoudelijke of technische aandachtspunten. Zoals verduurzaming, kwaliteitsverlagingen, eigendomsvraagstukken of achterstallig onderhoud.

Hoofdstuk 3 | Zorgen in het fysieke en ruimtelijk domein bij gemeenten

In een vorig jaar door BMC uitgevoerde analyse werd geconcludeerd dat gemeenten in toenemende mate werden geconfronteerd met de zorgen in het fysieke domein. Deze zorgen zijn niet zo zeer onderscheidend voor de vier gemeenten, maar zal zeker ook van invloed zijn op het perspectief van de nieuwe heringedeelde gemeente. Deze zorgen schetsen wij hier in het kort. Voor de goede orde: we schetsen hier een algemene context die van toepassing is op het brede beeld van de Nederlandse gemeenten. In dat licht moet ook de analyse van de onderhoudsplannen in de volgende hoofdstukken worden bezien.

3.1 Druk door tekortschietende indexatie

Sinds enkele jaren groeit het gemeentefonds mee met het achtjaarlijks gemiddelde van de groei van de economie, aangevuld met het prijspeilpercentage voor het Bruto Binnenlands Product voor het lopende jaar. In de gesprekken werd aangegeven dat het PBBP-percentage onvoldoende compensatie biedt voor de kostenstijgingen. Dit blijkt onder meer uit het feit dat het PBBP-percentage lager uitvalt dan het gewogen gemiddelde van de loonontwikkeling bij de sector overheid en de prijsontwikkeling van de materiële overheidsconsumptie. Specifiek vallen niet alleen de kostenstijgingen in het fysieke domein de laatste jaren (veel) hoger uit. De tekortschietende compensatie legt daardoor een (steeds grotere) druk op het financieel meerjarenbeeld van gemeenten. Daar komt bij dat de werkelijke inflatie achteraf hoger blijkt uit te vallen. Dit krijgen gemeenten niet gecompenseerd.
In de onderstaande tabel is prijsontwikkeling bij gemeenten afgezet tegen die in de GWW-sector. Veel gemeenten hanteren in navolging van het gemeentefonds voor de prijsstelling van hun budgetten het prijspercentage van het bruto binnenlands product. De ontwikkeling van dit percentage ligt net iets onder de prijsontwikkeling bij gemeenten.

Prijsontwikkeling GWW-sector en gemeenten (1-1-2020 = 100)

Jaar	GWW sector	Gemeenten[1]	PBBP-percentage
2020	100.0	100.0	100.0
2021	115.3	103.2	102.4
2022	127.0	105.1	105.2
2023	133.6	112.2	111.7
2024	136.4	118.6	118.7
2025	136.4	126.7	125.5
2026	137.6	132.1	130.5
2026 (juni)	149.5	133.8	132.2

(Bron: CBS en Macro-economische Verkenningen 2026)

[1] Betreft een samengesteld percentage van loonvoet sector overheid (60%), prijs materiële overheidsconsumptie (imoc) (20%) en prijs overheidsinvesteringen (iboi) (20%). Omdat de cijfers GWWW sector de stand per januari betreft, is hier de stand per 31 december van het voorgaande jaar genomen.

3.2 Druk vanuit de woningbouwopgave

Er is sprake van een algeheel woningtekort in Nederland, waardoor van gemeenten wordt verwacht om bij te dragen aan het verhogen van het aantal woningen binnen de eigen gemeente. De rijksbijdrage die hiervoor wordt verstrekt gaat uit van cofinanciering door de gemeenten. De woningbouwopgave gaat echter gepaard met grote investeringen. In een tijd waarin gemeenten worden geconfronteerd met bezuinigingsmaatregelen, creëert dit een spanningsveld tussen de dringende behoefte aan nieuwe woningen om de groeiende bevolking te huisvesten en de realiteit van de beperkte financiële middelen om dit te kunnen waarborgen. Gemeenten worden daarmee gedwongen om moeilijke keuzes te maken en prioriteiten te stellen, alsmede al geconfronteerd met een beperkte uitvoeringskracht van de eigen organisatie, wat mogelijk kan leiden tot vertragingen in woningbouwprojecten, een afname van de kwaliteit van de woningen of zelfs een volledige stopzetting van de bouwplannen.

Sociale doelstelling legt druk op de planexploitatie

Een veelgemaakte misvatting is dat de kosten van woningbouw minimaal in verhouding staan tot de opbrengsten uit grondexploitaties. Het Rijk erkent dat de woningbouwopgave veel van gemeenten verlangt en biedt daarom aanvullende middelen om deze taak te ondersteunen. Gemeenten geven echter aan dat de inkomsten uit grondexploitaties en de extra bijdrage vanuit het Rijk nog altijd niet toereikend zijn voor de totale kosten van de woningbouwopgave. Gemeenten zijn verplicht om een bepaald percentage van nieuwbouw beschikbaar te stellen voor sociale huur, middenhuur of betaalbare koopwoningen. Door de lagere vraagprijs van deze woningen in vergelijking met de woningen in de vrije sector, worden vanuit deze grondexploitaties minder inkomsten gegenereerd.

Netcongestie en stikstof werken kostenverhogend

Er zijn echter nog externe factoren gesignaleerd die druk uitoefenen op de realisatie van de woningbouwopgave en daarmee ook de financiële begroting van gemeenten. Zo is er een brede consensus onder gemeenten dat de ontwikkelingen rondom netcongestie, de stikstofproblematiek, verduurzamingsopgave en de structureel groeiende kosten ervoor zorgen dat gemeenten steeds meer moeite hebben met het realiseren van de woningbouwopgave.

Additionele groei-investeringen leggen een structurele druk op de gemeentebegroting

Naast de investering in de woningbouw, moet ook geïnvesteerd worden in bijbehorende infrastructuur zoals wegen, openbare verlichting en riolering, maar ook in kapitaallasten van sport, onderwijs, welzijnsvoorzieningen en culturele voorzieningen. Dit legt extra druk op het structurele meerjarenbeeld. Immers, de kosten van onderhoud en kapitaallasten van de infrastructuur en voorzieningen zullen stijgen. Tevens zullen meer inwoners ook een groter beroep doen op voorzieningen als zorg, onderwijs, sport en cultuur, wat leidt tot hogere exploitatiekosten van deze voorzieningen. Er zijn nu al gemeenten die aangeven dat extra inkomsten die worden verkregen uit het gemeentefonds en de OZB ontoereikend zijn om deze extra kosten te dekken. Hierbij gaan de lasten voor de baten uit. Wordt er onvoldoende geïnvesteerd om deze groei op te vangen, dan legt de uitbreiding een (te) grote druk op de voorzieningen in de bestaande stad.

3.3 Reconstructie oude wijken

Naast de nieuwe woningbouwopgave moet bestaande woningbouw ook worden aangepakt en gereconstrueerd. Veel van deze wijken hebben verouderde infrastructuur, verouderde woningen en voorzieningen die niet meer voldoen aan de huidige eisen en standaarden. Hierbij speelt ook een verduurzamingsopgave. De noodzakelijke investeringen in het renoveren en verbeteren van de oudere

wijken zullen nog meer druk leggen op de financiële ruimte van gemeenten, die al geconfronteerd worden met de hoge kosten van de woningbouwopgave.

3.4 Vervanging civiele infrastructuur

TNO heeft in 2023 een prognose gemaakt van de kosten die de komende decennia gepaard zullen gaan met de vervanging van de civiele infrastructuur in Nederland. TNO verwacht dat jaarlijkse kosten gaan oplopen van ongeveer € 2,4 miljard per jaar in de periode 2021 – 2030 naar € 2,9 miljard per jaar in de jaren 2030 – 2040. Vanaf 2040 zullen de jaarlijkse vernieuwingskosten jaarlijks naar verwachting meer dan € 3 miljard per jaar bedragen tot circa € 3,7 miljard per jaar aan het eind van deze eeuw. Ongeveer 55% van deze kosten komen voor rekening van de gemeenten.

3.5 Noodzakelijke vervanging voldoende in beeld?

Wisselend beeld

Op de vraag of deze noodzakelijke vervanging bij de Nederlandse gemeenten op termijn voldoende in beeld is, wordt wisselend geantwoord. Het heeft er alle schijn van dat deze opgave in de grote steden zwaarder wordt beleefd, dan in de kleinere en middelgrote gemeenten. Waar gemeenten zich wel over de hele linie zorgen over maken zijn de benodigde middelen voor de onderwijshuisvesting voor de middellange termijn.

Sluipmoordenaar en veenbrand

Gebrek aan reële compensatie, een boveninflatoire kostenstijging en investeringen die structureel een beslag leggen op financiële ruimte vormen een sluipmoordenaar voor de begrotingen van gemeenten. Sluipenderwijs wordt in menig gemeente ingeteerd op de “regelruimte” en de flexibiliteit binnen de begroting. De ontwikkelingen in het fysieke en ruimtelijk domein leiden ertoe dat er al langer een veenbrand gaande onder de oppervlakte van de gemeentebegroting, die tot nu toe redelijk buiten het zicht is gebleven. Immers de afgelopen jaren schreven de gemeenten in hun jaarrekening steevast zwarte cijfers. Naar verwachting zullen die effecten, door de lagere gemeentefondsuitkering, de komende jaren veel nadrukkelijker aan de oppervlakte komen.

Hoofdstuk 4 | Gebouwen en onderwijshuisvesting

4.1 Gebouwen

4.1.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	(D)MJOP en Vastgoedbeheerplan	Integraal beheerplan gebouwen	Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP)	Integraal Accommodatieplan (IAP)
Kwaliteitsniveau	Basisniveau is conditiescore 2 (volgens de NEN2767 methodiek)	Conditiescore 3 (volgens de NEN 2767 methodiek).	Conditiescore 3 (volgens de NEN 2767 methodiek).	Niet expliciet vastgelegd (er wordt momenteel een nieuw Beheerplan Vastgoed opgesteld; huidige ramingen deels op basis van kengetallen)
Looptijd	2023-2032	2012-2036	2025-2034	2020-2040
Achterstallig onderhoud	Specifieke ingrepen benodigd.	Volledig weggewerkt.	Momenteel bezig met een inhaalslag.	Ja, specifiek bij sporthallen.
Methodiek	Actueel (D)MJOP	Onafhankelijke conditiemetingen	Onafhankelijke conditiemetingen (NEN 2767 / RCB BOEI)	Kengetallen / Raadsvoorstellen
Prijsbijstelling	Indexatie compensatie gemeentefonds	Handmatige, jaarlijkse indexatie van 3,5%	Handmatige, jaarlijkse indexatie van 3,5%	Indexatie compensatie gemeentefonds

4.1.2 Doesburg

De gemeente Doesburg werkt met een actueel (D)MJOP met een looptijd van 2023-2032. Het gebouwonderhoud is binnen de gemeente Doesburg goed op orde. Momenteel verdwijnen er diverse gebouwen uit de vastgoedportefeuille. Het voormalige stadhuis en het pand aan de Nieuwstraat worden verkocht, en de sloop aan de Armgardstraat wordt gedekt uit projectopbrengsten. De opbrengsten van deze verkopen (waaronder €925.000) komen ten goede aan de algemene reserve.

Het onlangs verbouwde stadskantoor zorgt voor een financiële meevaller. Doordat groot onderhoud als investering naar voren is gehaald tijdens deze verbouwing, dalen de gemiddelde jaarlasten in het nieuwe MJP van 1,9 miljoen naar circa 900.000. De huidige structurele dotatie van 385.000 aan de voorziening is hierdoor toereikend om het gebouwonderhoud ook na 2030 op te vangen.

Het onderdeel gebouwbeheer kent voor de gemeente Doesburg ook een aantal risico's. Zo is er een financieel risico rondom de conditie van de Martinitoren. Recent onderzoek wijst uit dat het natuursteen vergruist. Dit vergt op afzienbare termijn een grootschalige restauratie waarvan de financiële omvang momenteel nader in kaart wordt gebracht voor formele bestuurlijke besluitvorming. Daarnaast loopt er een traject voor een nieuwe sportaccommodatie ter vervanging van Sporthal Beumerskamp. De bestuurlijke discussie richt zich hierbij op het type sportaccommodatie en de vraag of de exploitatie in samenwerking met een private partij zal plaatsvinden. Een hiervoor uit te schrijven tender moet aantonen

of een dergelijke samenwerking realistisch is, de gemeente voldoende waarborgen biedt en of dit kan resulteren in een lagere exploitatielast. Besluitvorming hierover vindt op zijn vroegst in 2027 plaats. Het financiële risico in de aanloop hiernaartoe is vooralsnog afgedekt door een bestaande reservering voor renovatie in het jaar 2030. Tot slot zijn er een aantal specifieke plannen (zoals de brandweerkazerne en het jongerencentrum) waarbij de verduurzamingsopgave nog onvoldoende is meegenomen, wat op termijn extra investeringen vergt.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel (2023-2032)	De gemeente werkt met een doorlopend MJOP, waarbij de dotatie aan de voorziening wordt bepaald op basis van de eerste 10 jaren uit dat plan. Elke 5 jaar wordt het MJOP geactualiseerd en wordt de dotatie aan de voorziening opnieuw vastgesteld. Daarnaast wordt jaarlijks (ambtelijk) bekeken of het MJOP nog in de pas loopt met de feitelijke staat van het onderhoud en waar nodig bijgesteld.
Dekking in de begroting	Sluitend binnen vastgoed	De dekking is gerealiseerd via de structurele dotatie van € 385.000. Daarnaast is er rekening gehouden met verwachte eenmalige stortingen, zoals de geraamde opbrengst van € 925.000 voor de Nieuwstraat.
Consequenties na 2030	Uitgavenpiek in 2032	Er wordt een uitgavenpiek verwacht in 2031 (€ 225.961) en 2032 (€ 576.760). De huidige structurele dotatie en de buffer in de voorziening zijn voldoende om dit op te vangen.
Koopkrachtrisico's	Indexatie compensatie gemeentefonds	Het totale MJP-budget steeg van € 4,3 miljoen (oud) naar € 6,4 miljoen (nieuw). Dit komt deels door het toevoegen van het nieuwe stadskantoor (à € 1,9 miljoen), maar ook door stevige prijsstijgingen. De reële bouwkosten stijgen harder (7-10%) dan de standaard compensatie vanuit het gemeentefonds (ca. 2,5%).
Overige risico's	Verduurzaming is op onderdelen onderbelicht	Buiten de Martinitoren en de sporthal is 'van het gas af' (verduurzaming) nog onvoldoende meegenomen in de plannen voor onder andere de brandweerkazerne en het Jongerencentrum.

4.1.3 Duiven

Vanaf 2022 heeft de gemeente Duiven een inhaalslag gemaakt, waardoor het vastgoed inmiddels structureel op orde is. Het begrip "achterstallig onderhoud" is eigenlijk niet meer van toepassing; doordat het vizier de afgelopen jaren scherp is gezet, is dit getransformeerd naar puur regulier en planmatig onderhoud. Het huidige onderhoud is gebaseerd op onafhankelijke conditiemetingen en actuele Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's). Momenteel wordt er gewerkt aan geheel nieuwe MJOP's die eind dit jaar gereed moeten zijn.

Om het risico op prijsstijgingen in de markt af te dekken, wordt in de begroting gewerkt met een jaarlijkse indexatie van 3,5% op de budgetten. Specifiek ten aanzien van vastgoed speelt er momenteel een verkooptraject rondom 'Vitaal Centrum Fase 2 (inclusief het tien jaar oude zwembad, dat momenteel

wordt bijgewerkt en naar verwachting binnen een jaar gereed is). Verduurzamingsambities zijn in beeld richting de doelen voor 2050, maar leveren op dit moment geen onvoorziene, zware budgetclaims op voor de periode tot 2040. Bij investeringen wordt duurzaamheid wel direct meegenomen, mits het gebouwen betreft die in de portefeuille blijven.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2036	Het integraal beheerplan gebouwen (2012-2036) is leidend. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe nota vastgoedbeleid (2026-2040). Er komen eind dit jaar geheel nieuwe MJOP's.
Dekking in de begroting	Voldoende gedekt	Groot onderhoud (componenten 1-25 jaar) wordt planmatig gedekt via dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen (GOG). Er is geen sprake van onderschrijding van de voorzieningen.
Consequenties na 2030	Lange termijn geborgd	De technische en financiële reserveringen zijn in beeld en geborgd via het beheerplan tot 2036
Koopkrachtrisico's	Gedeeltelijk gemitigeerd	Om de effecten van prijsstijgingen op te vangen, wordt in de begroting gewerkt met een jaarlijkse indexatie van 3,5 procent, wat het risico op toekomstig koopkrachtverlies deels mitigeert. Tevens wordt er jaarlijks 2% (indexerings-)rente bijgeschreven over de stand van de GOG-voorzieningen.
Overige risico's	Verduurzaming	Hoewel de budgettaire impact tot 2040 beheersbaar lijkt, blijft de definitieve invulling van de verduurzamingsopgave richting 2050 het grootste onzekere risico.

4.1.4 Westervoort

Vanaf 2022 is een stevige inhaalslag gemaakt om een historisch achterstallig onderhoud in te lopen. Net als in Duiven is het vastgoed inmiddels op orde gebracht en is de fase van achterstallig onderhoud afgesloten. Huidige onderhoudsplannen zijn gebaseerd op onafhankelijke conditiemetingen (NEN 2767 / RVB BOEI). Er wordt momenteel gewerkt aan geheel nieuwe MJOP's die eind van het jaar gereed moeten zijn.

Het huidige gemeentehuis is bestemd voor sloop en transformatie naar woningbouw. Om kapitaalvernietiging te voorkomen, wordt op dit pand bewust gestuurd op minimale instandhouding. Noodzakelijke grote ingrepen, zoals dakvervangingen, worden bewust uitgesteld omdat het gebouw binnen afzienbare tijd plaatsmaakt. De herbestemmingsinvesteringen rondom het gemeentehuis maken overigens onderdeel uit van een bredere grondexploitatie (GREX) waar ook forse subsidies (circa 2,5 miljoen) en toekomstige verkoopopbrengsten tegenover staan. Dit betreft dan ook geen zuivere, eenzijdige kostenpost voor het vastgoedbeheer. Verduurzamingsambities zijn in beeld richting 2050, maar leveren op dit moment geen onvoorziene, zware budgetclaims op voor de periode tot 2030.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2034	Het Meerjarig Onderhoudsplan 2025-2034 is het leidende en actuele kader. Nieuwe MJOP's volgen eind dit jaar.
Dekking in de begroting	Gedekt via voorziening	Groot onderhoud wordt gedekt via de voorziening onderhoud gebouwen (structureel budget van 98.000 per jaar, incidenteel 102.000 in 2028.
Consequenties na 2030	Strategische claims	Het onderhoudsplan loopt door tot 2034. Wel staan er herbestemmingsinvesteringen op de planning: voor de transformatie/sloop van het gemeentehuis is in 2027 2,4 miljoen en in 2028 5,9 miljoen geraamd.
Koopkrachtrisico's	Geen automatische indexatie	Westervoort indexeert de beheersbegroting niet automatisch. Budgetten blijven nominaal gelijk, tenzij vakgroepen actief om indexering vragen. In de algemene begroting wordt gewerkt met een 3,5% indexatie om prijsstijgingen deels op te vangen.
Overige risico's	Achterstallig onderhoud	In 2025 is een incidenteel budget van € 194.999 ingezet om achterstallig onderhoud aan vier accommodaties in te lopen. Het inhalen hiervan blijft een aandachtspunt onder de provinciale begrotingsbrief 2026.

4.1.5 Zevenaar

Het beheer van het gemeentelijk vastgoed in Zevenaar kent een uitdaging bij de sportaccommodaties, die per begin 2021 weer zijn overgenomen van sportbedrijf Ataro. Veel sporthallen, zoals die bij locatie Heerenmäten, stammen uit de jaren zeventig en tachtig en zijn verouderd. Om het onderhoud van het vastgoed te kunnen bekostigen, is een budgetclaim ingediend om de structurele dotatie te verhogen van circa € 573.000 naar € 810.000. Deze extra benodigde middelen (ruim twee ton) zijn volledig toe te schrijven aan de sportgebouwen. Indien toegekend, is het reguliere gebouwonderhoud afdoende gedekt tot en met het jaar 2036. Om dit meerjarig financieel goed vast te leggen, wordt er momenteel een nieuw operationeel Beheerplan Vastgoed opgesteld.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel (2020-2040)	Het Integraal Accommodatieplan (IAP) beslaat 20 jaar, met een vierjaarlijkse herziening gepland voor Q3/Q4 2026. Dit IAP is echter vooral strategisch; het werkelijke financiële Beheerplan Vastgoed op basis van MJOP's wordt momenteel nog geschreven.
Dekking in de begroting	Sluitend mits verhoging	Het onderhoud is financieel afdoende gedekt tot en met 2036, mits de politiek instemt met de verhoging van de structurele dotatie naar € 810.000.
Consequenties na 2030	Verschuiving naar verduurzaming	Na 2030 verschuift de exploitatie naar volledig verduurzaamde panden (ambitie energieneutraal in 2040). Daarnaast moet na 2030 (en idealiter al eerder) een definitieve keuze worden gemaakt over het sportvastgoed: groot onderhoud blijven plegen of

Criterium	Status	Toelichting
		overgaan tot (gezamenlijke) vervangende nieuwbouw.
Koopkrachtrisico's	Hoog op verduurzaming	De opgave van € 24 miljoen voor verduurzamingsmaatregelen is gebaseerd op kengetallen, met een geschat afwijkingsrisico van 25% door stijgende bouwkosten.
Overige risico's	Kosten, leefbaarheid en sporthal Heerenmäten	Verduurzaming zit niet in de onderhoudsvoorziening en vergt dure ingrepen (strippen, asbest) per raadsvoorstel. Zevenaar stuurt tevens op sanering van 28% tot 36% leegstaande overmaat, wat voor kernen < 1.500 inwoners specifieke leefbaarheidsplannen vraagt. Een specifiek risico is sporthal Heerenmäten: de naastgelegen school wordt compleet vernieuwd, maar voor de even oude sporthal is nog geen besluit genomen.

4.2 Onderwijshuisvesting

4.2.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	IHP primair onderwijs (Integraal huisvestingsplan).	IHP Primair Onderwijs (PO) en Regionaal IHP Voortgezet Onderwijs (VO, samen met Zevenaar en Montferland).	IHP primair onderwijs (Integraal huisvestingsplan).	IHP (Integraal huisvestingsplan primair onderwijs) en regionaal IHP (voor voortgezet onderwijs, samen met Duiven en Montferland).
Kwaliteitsniveau	Geen specifieke NEN-scores benoemd	Geen specifieke NEN-scores benoemd.	Geen specifieke NEN-scores benoemd.	Geen specifieke NEN-scores benoemd (men stuurt op een vaste vervangingscyclus waarbij scholen na 50 jaar worden vernieuwd).
Looptijd	2025-2040	PO: 2027-2043 VO: 2026-2041 (met vierjaarlijkse herijking)	2024-2028 (met een financiële en strategische doorkijk van 8 tot 12 jaar).	PO: 2025-2050 (met een vierjaarlijkse evaluatie) VO: 2026-2041 (met vierjaarlijkse herijking).
Achterstallig onderhoud	Ja, bij De Wetelaar: verwijderen/saneren van bouwvallige tijdelijke unit met asbest.	Nee. (Kort voor het IHP zijn er al twee nieuwe scholen gebouwd, waardoor het vastgoed een goed kwalitatief vertrekpunt heeft).	Nee, maar er liggen wel nieuwbouw- en uitbreidingsopgaven op de korte en middellange termijn.	Nee (er wordt planmatig gewerkt met een cyclus waarbij elke 3 jaar één school wordt vernieuwd).
Methodiek	IHP-kader	PO: Strategische keuze	Projecten voor de korte	Driejaarlijkse

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
		om slechts 4 jaar vooruit te begroten i.v.m. demografische onzekerheden. Investeringsbesluiten worden gefaseerd genomen. VO: Regionale besluitvorming via GR	termijn (tot 2028) zijn begroot. Voor de lange termijn is een strikte prioriteitsvolgorde bepaald, maar nog zonder formeel investeringsbesluit. Kapitaallasten komen direct ten laste van de exploitatie.	vervangingscyclus waarbij de afschrijvingstermijn voor schoolgebouwen is verlengd naar 50 tot 60 jaar om de kapitaallasten te drukken. Budgettering op basis van rijksnormen (wat invloed heeft op het bouwheerschap).
Prijsbijstelling	VNG-normbedragen	VNG-normbedragen	Geen automatische indexatie. Investeringen voor de periode na 2030 zijn vastgesteld op prijspeil 2024.	VNG-normbedragen met 2% structurele indexering per jaar

4.2.2. Doesburg

De drie basisscholen in Doesburg zijn verouderd. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) schetst een opgave voor vervangende nieuwbouw en renovatie, onder andere voor De Wetelaar. Als het huidige plan autonoom wordt uitgevoerd, leidt dit na 2030 tot een geschatte stijging van de structurele kapitaallasten met ongeveer 500.000. Door krimpende leerlingaantallen en mogelijke afstemming met de buurgemeente Zevenaar (bijvoorbeeld het combineren van de verzorgingsgebieden Angerlo en Beinum tot één nieuwe school) kunnen deze lasten door synergievoordelen mogelijk worden teruggedrongen. Dit blijft uiteraard een bestuurlijke afweging voor de toekomstige fusiegemeente.

Hoewel het IHP een duidelijke doorkijk biedt, zijn in de basisramingen diverse projectafhankelijke kosten nog buiten beschouwing gelaten. Voor toekomstige besluitvorming rondom nieuwbouw moet nog rekening worden gehouden met de volgende componenten, die per project via een aparte businesscase uitgewerkt dienen te worden:

- In de ramingen is geen rekening gehouden met de sloopkosten van bestaande schoolgebouwen en de kosten voor het huren of kopen van tijdelijke huisvesting (noodlokalen) tijdens de bouw.
- Kosten voor grondaankoop, bodemsanering, stedenbouwkundige voorwaarden of infrastructurele aanpassingen (zoals verkeersmaatregelen rondom de nieuwe scholen) zijn buiten beschouwing gelaten.
- De stap van BENG (bijna energieneutraal gebouw) naar ENG (energieneutraal gebouw) is bovenwettelijk en valt buiten de standaard raming. Daarnaast is er geen investering opgenomen voor extra ruimtebehoefte ten behoeve van inclusief onderwijs, of voor meubilair of het onderwijsleerpakket bij groeiende scholen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel (2025–2040)	Het IHP is begin 2025 definitief vastgesteld voor een periode van 15 jaar. Technische schouwen dateren uit 2022/2024.

Criterium	Status	Toelichting
Dekking in de begroting	Gedeeltelijk gedekt	Korte termijn investeringen (voor de asbestsanering en de verwijdering van de bouwvallige tijdelijke unit bij De Wetelaar) worden gedekt via de bestemmingsreserve. Grote investeringen vanaf 2030 zijn momenteel nog ongedekt, dit vergt nadere afstemming met de toekomstige fusiegemeente.
Consequenties na 2030	Uitgavenpiek	In 2030 staat € 3,4 miljoen gepland voor de nieuwbouw van De Wetelaar (inclusief boekwaarde-afboeking oud pand van € 460.000). In 2033 volgt circa € 2,98 miljoen voor de renovatie van De Horizon.
Koopkrachtrisico's	Risico	Ramingen zijn gebaseerd op VNG-normbedragen (prijspeil 2025), die historisch gezien ontoereikend zijn om aan het Bouwbesluit te voldoen. De late uitvoering zorgt voor een risico op budgetoverschrijdingen door oplopende bouwkosten.
Overige risico's	Uitsluitingen in de ramingen	Er is geen rekening gehouden met tijdelijke huisvesting (noodlokalen), sloopkosten, locatie-afhankelijke kosten (grondsanering) en eventuele uitbreiding voor inclusief onderwijs. Verduurzaming naar ENG is bovenwettelijk en vraagt om aparte businesscases.

4.2.3 Duiven

Voor het primair onderwijs (PO) voorziet het huidige integrale huisvestingsplan (IHP) in de dekking voor de eerste vier jaar. Voor de periode daarna (na 2030) wordt een momenteel nog ongedekte bouwopgave verwacht. De keuze om nu slechts vier jaar vooruit te begroten is in Duiven een bewuste beleidsmatige strategie. Vanwege demografische onzekerheden wil de gemeente pas over vier jaar een definitief investeringsbesluit nemen over het al dan niet verplaatsen van een bestaande school van Duiven-Zuid naar Duiven-Noord, in plaats van nu direct in een geheel nieuwe school te investeren.

Een belangrijk dossier is tevens het regionale IHP voor het voortgezet onderwijs (VO), waarin Duiven, Zevenaar en Montferland samenwerken. Hier is een investering van circa veertig miljoen euro aan de orde, waarvoor op korte termijn bestuurlijke besluitvorming volgt (gepland voor september 2026). Een mogelijk vertragend risico in dit besluitvormingsproces betreft een nog te nemen besluit over de integratie van een nabijgelegen gymzaal in dit project, dat in bestuurlijk overleg nog nader afgestemd moet worden.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel (PO: 2027–2043 / VO: 2026–2041)	Het lokale IHP voor het PO loopt tot 2043. Het R-IHP voor het VO is d.d. 9 juni 2026 definitief opgesteld voor een periode van 16 jaar en kent een verplichte vierjaarlijkse herijkingscyclus.
Dekking in de begroting	Korte termijn gedekt / Onderzoek gestart	PO: Korte termijn lasten (2027–2030) bedragen ca. € 130.000 voor levensduurverlenging van de semi-permanente huisvesting (IKC De Kameleon en IKC Het Klokhuis).

Criterium	Status	Toelichting
		VO: Voor de periode 2026–2029 is een gecombineerd haalbaarheidsonderzoek geïnitieerd voor de locaties Saturnus 1 en Eltensestraat van het Candea College om de leegstand aan te pakken.
Consequenties na 2030	Strategische keuzes en leegstandopgave	PO: Door woningbouwontwikkelingen in Duiven-Noord ontstaat capaciteitsdruk. De strategie is om geen 10e school te bouwen, maar na 2031 een school uit Duiven-Zuid (Toermalijn of Groene Ring) te verhuizen naar Duiven-Noord. Ramingen hiervoor worden bij de volgende herijking bepaald. VO: Het Candea College kent in 2041 een normatieve overcapaciteit van 4.947 m² BVO. Het haalbaarheidsonderzoek toetst twee hoofdroutes: A. Inhuizen van mbo (Graafschap College huurt nu al 350 m² in de Eltensestraat) of B. Concentratie van alle VO-opleidingen op een centrale campus aan de Saturnus, waardoor locatie Eltensestraat vrijkomt.
Koopkrachtrisico's	Aanwezig	Ramingen voor zowel PO als VO zijn gebaseerd op landelijke VNG-normbedragen en standaard stichtingskosten (€ 4.028/m² voor het VO). Er is een reëel risico dat de werkelijke bouwkosten door prijsstijgingen de normen overstijgen en herfinanciering vragen.
Overige risico's	Duurzaamheid en sport	In de basisbedragen is geen rekening gehouden met eventuele meerkosten voor inclusief onderwijs, verduurzaming boven de wettelijke basisnorm (zoals ENG), sloop- of tijdelijke voorzieningen en de uitbreiding van het onderwijsleerpakket. VO: Bij een eventuele concentratie van het Candea College op de locatie Saturnus stijgen de normatieve gym behoefte naar 3 zalen, terwijl er momenteel twee aanwezig zijn.

4.2.4 Westervoort

In tegenstelling tot Duiven heeft Westervoort voor het primair onderwijs (PO) wél een lange doorkijk van 8 tot 12 jaar gemaakt in het IHP, inclusief een financiële paragraaf. Dit was mogelijk omdat de demografische ontwikkelingen in Westervoort (zeker rondom de komst van nieuwe woonwijken) strakker en beter te voorspellen zijn. In de gemeente Westervoort lopen de korte termijn projecten voor het basisonderwijs (waaronder IKC De Brug en de Montessorischool) via de begroting.

Voor de periode na 2030 staan er nog drie scholen op de planning voor aanpak. Hoewel de prioriteitsvolgorde al formeel helder is en de initiële ramingen zijn gemaakt, moeten de formele investeringsbesluiten nog worden genomen. Dit vormt een bekende, maar toekomstige claim voor de nieuwe fusiegemeente. Een actueel en groot financieel risico is hierbij dat de bijbehorende bedragen zijn vastgesteld op prijspeil 2024. In de huidige conjunctuur zullen de daadwerkelijke bouwkosten over enkele jaren fors hoger uitvallen, wat een aanzienlijk koopkrachtverlies/indexatierisico voor deze plannen met zich meebrengt. Tot slot heeft Westervoort geen eigen voorzieningen voor het voortgezet onderwijs (VO) binnen de gemeentegrenzen, waardoor de gemeente buiten de investeringsopgaven en kosten van het regionale IHP voor het VO valt.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2028	Het IHP Basisonderwijs is in juni 2024 geactualiseerd voor de periode 2024–2028. De bijbehorende budgetten voor die termijn zijn formeel gevoteerd
Dekking in de begroting	Gedekt via de exploitatie	Grote kortetermijninvesteringen zijn verwerkt in de begroting: uitbreiding IKC De Brug (€ 2,43 mln. in 2027) en aankoop grond Montessorischool (€ 5,90 mln. in 2028). Westervoort hanteert geen dekkingsreserve; kapitaallasten (afschrijving 40 jaar + rente) komen direct ten laste van de exploitatie bij oplevering.
Consequenties na 2030	Hoge structurele kapitaallasten	De grootschalige nieuwbouw en grondverwervingen (en de drie opvolgende scholen na 2030) leiden vanaf 2027/2028 tot een sterke, structurele stijging van de kapitaallasten in de exploitatie. Formele besluiten voor na 2030 moeten nog worden genomen.
Koopkrachtrisico's	Indexatierisico	Omdat Westervoort de begroting niet automatisch indexeert, blijven budgetten nominaal gelijk. Bij miljoenenprojecten in de schoolhuisvesting vormt dit een reëel risico op tussentijdse tekorten door stijgende bouwkosten en loonindexaties.
Overige risico's	Gebiedsontwikkeling & meerkosten, duurzaamheid, tijdelijke huisvesting en inclusief onderwijs.	De planning van de nieuwe schoollocatie in Westervoort-Noord is afhankelijk van de voortgang van de gebiedsontwikkeling (o.a. stikstofproblematiek en verplaatsing van de fabriek Struyk Verwo). Meerkosten voor bovenwettelijke duurzaamheid (ENG), tijdelijke huisvesting en inclusief onderwijs nog niet verwerkt in de basisramingen.

4.2.5 Zevenaar

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het primair onderwijs is tot 2030 financieel sluitend verwerkt in de begroting. Zevenaar vernieuwt elke drie jaar één school, waardoor alle 16 basisscholen in een cyclus van 50 jaar worden vernieuwd. In de planperiode direct na 2030 volgen twee grote vervangingsopgaven met een totale investering van circa € 8,8 miljoen (De Tragelijn en De Sprankel). Daarnaast is Zevenaar onderdeel van het regionale IHP voor het voortgezet onderwijs (VO) samen met de gemeenten Duiven en Montferland.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2050	Het IHP basisonderwijs is in juni 2025 vastgesteld met een strategische looptijd tot 2050 en een vierjaarlijkse evaluatie. Voor het VO geldt het R-IHP met de buurgemeenten Duiven en Montferland.
Dekking in de begroting	Driejaarlijkse cyclus	Projecten tot 2030 zijn begroot. Om de kapitaallasten op lange termijn op te vangen, is de afschrijvingstermijn voor schoolgebouwen structureel verlengd van 40 naar 50 tot 60 jaar.
Consequenties na 2030	Structurele	In de tweede planperiode (vanaf 2031) staan De

Criterium	Status	Toelichting
	lastenverzwaring	Tragelijn (€ 5,56 mln.) en De Sprankel (€ 3,21 mln.) op de planning. Deze opgave vertaalt zich in een structurele lastenverzwaring van ongeveer € 500.000 per jaar bovenop het bestaande budget.
Koopkrachtrisico's	Gedeeltelijk opgevangen	Vanwege stijgende bouwkosten is er in het IHP een structurele indexering van 2% per jaar ingerekend.
Overige risico's	Capaciteit en de Wissel	Noodbudget aangevraagd (€ 140.000 in 2026, daarna € 218.000 structureel) voor onverwacht snelle groei van De Trompetter door instroom uit Doesburg, Vertraging door vleermuizen bij de sloop van De Wissel dwingt de Taalschool tot commerciële huur voor maximaal vier jaar. Daarnaast heeft de gemeenteraad gekozen voor rekenvarianten op basis van rijksnormen in plaats van werkelijke bouwkosten.

Hoofdstuk 5 | Openbare ruimte

5.1 Wegen

5.1.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	Financiële actualisatie IBOR (2022 - 2032) Beheerplan wegen en kunstwerken (2022) te actualiseren begin 2027 obv financiële actualisatie IBOR (2022-2032)	Integraal beheerplan Openbare Ruimte 2023 - 2032 Integraal beheerkader Openbare ruimte 2026-2029 Meerjarige onderhoudsplanning Wegen & Kunstwerken	Integraal beleidsplan Openbare Ruimte Westervoort 2024 - 2033 Integraal beheerkader Openbare ruimte Westervoort Wegenplan Westervoort 2024-2033 Meerjarige onderhoudsplanning wegen	IBOR gemeente Zevenaar 2022 - 2032 Beheerplan Wegen en kunstwerken
Kwaliteitsniveau	Beeldkwaliteit cfm Nota Ruimtelijke kwaliteit Doesburg	Niveau B, cfm de CROW systematiek	Niveau B, dfm CROW systematiek. Elementenverharding op niveau C	Niveau B voor hoofdwegen en woonwijken. Niveau C voor Buitengebied
Looptijd	2024-2029	2023-2032	2024-2033	2022-2032
Achterstallig onderhoud	Nee	Nee	Ja	Nee
Methodiek	Via de voorziening	Via de voorziening	Via de voorziening	Via de voorziening
Prijsbijstelling	Regulier Gemeentefonds	2%	Geen indexatie	Regulier gemeentefonds

5.1.2 Doesburg

Tot en met 2030 is het onderhoud van de wegen in Doesburg gedekt via de onderhoudsplannen die in de begroting zijn verwerkt. In de doorkijk voor de jaren na 2030 wordt een substantieel hoger investeringsniveau voorzien (gemiddeld € 860.000 per jaar, met een langjarig gemiddelde van 1,48 miljoen per jaar) dat niet in de meerjarenbegroting is verwerkt. Dit wordt veroorzaakt door de vervanging van de aanlegpiek uit de jaren 2005 - 2012 die in de jaren na 2030 in beeld komt.Hoewel de jaarlijkse dotatie voor het onderhoud van wegen (€ 150.000) en de specifieke jaarlijkse dotatie aan de bestemmingsreserve Rehabilitatie Wegen (€ 125.000) tezamen op zichzelf ontoereikend zijn voor dit niveau, is uit de werksessie gebleken dat de robuuste stand van de kapitaallasten reserve rehabilitatie (circa € 2 miljoen) voldoende financiële buffer biedt. Hiermee zijn deze hogere investeringen tot in ieder geval 2035

afgedekt. Bovendien worden wegreconstructies in de praktijk steeds meer integraal gekoppeld aan de rioolvervanging, wat onnodige kosten voorkomt.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Parallelle programma's (2024–2028 en 2026–2030)	Rehabilitatie (MIP Wegen-Plus) loopt van 2024 tot en met 2028. Groot onderhoud (MJOP) is recent vastgesteld en loopt van 2026 t/m 2030. Beide plannen kennen een jaarlijkse actualisatiecyclus om reële kosten in beeld te houden
Dekking in de begroting	Gedekt via reservemutaties	Groot onderhoud (€ 905.000) is gedekt via een nieuwe voorziening met een dotatie van € 150.000 per jaar vanaf 2027. Het MIP-rehabilitatiebudget is verhoogd naar € 8.495. 000 (door toevoeging LBM-wegen) en wordt geactiveerd met een verlengde afschrijvingstermijn van 45 jaar.
Consequenties na 2030	Stijging beheerbehoefte	In 2030 stijgt de theoretische onderhoudsbehoefte naar gemiddeld € 860.000 per jaar (2031–2035), met een langjarig gemiddelde van € 1,48 miljoen per jaar door een historische aanlegpiek uit 2005–2012. Dankzij de opgebouwde kapitaallastenreserve van ca. € 2 miljoen zijn deze uitgaven tot en met 2035 financieel volledig opgevangen.
Koopkrachtrisico's	Hoog risico	Prijsstijgingen in de GWW-sector (grond-, weg- en waterbouw) stijgen structureel sneller dan de PBBP-compensatie via het Gemeentefonds. Dit risico is reëel: project Oranjesingel kampte medio 2025 al met een inflatietekort van € 80.000.
Overige risico's	Asfalt, inhuur en schadeclaims	Er is een risico op teerhoudend asfalt (post onvoorzien € 80k). Ambtelijke ondercapaciteit dwingt tot dure externe projectleiders (+20% VAT-kosten)

5.1.3 Duiven

De gemeente Duiven werkt met een omvangrijke onderhoudsvoorziening voor wegen. De stand van de voorziening bedraagt per 1--1-2026 € 13,7 miljoen. Een belangrijke inkomstenbron voor deze voorziening zijn de degeneratievergoedingen (AVOI) voor kabels en leidingen. In 2029 wordt een onderhoudspiek verwacht, die uit de voorziening kan worden gedekt. Omdat er gewerkt wordt met een structurele dotatie aan de onderhoudsvoorziening van ruim € 1,1 miljoen blijft er na verwerking van de onderhoudspiek in 2029 nog een omvangrijke voorziening over om in de jaren daarna het onderhoud te kunnen dekken. Hoewel er momenteel nog geen nieuw beleidsmatig wegenplan ligt (mede door de vertraagde implementatie van een nieuw beheersysteem), is er wel een actuele financiële doorkijk beschikbaar op basis van inspecties.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Geen actueel beleidsplan, wel financieel	Het IBOR loopt door tot 2032. Door problemen met het nieuwe beheerpakket is er nog geen actueel operationeel wegenplan, maar de financiële vertaling op basis van inspecties is wel voorhanden.
Dekking in de begroting	Structurele voorziening	Groot onderhoud: Wordt gedekt via de Voorziening Onderhoud Wegen (stand per 1-1-2026: € 13,72 mln.). De jaarlijkse storting vanuit de exploitatie bedraagt € 1.125.000. De degeneratievergoedingen voor kabels en leidingen (nuts en telecom) worden grotendeels rechtstreeks in deze voorziening gestort en leveren een substantiële bijdrage. Vervangingen: Grote reconstructies worden apart gekapitaliseerd
Consequenties na 2030	Onderhoudspiek in 2029 en stijging na 2030	In de meerjarenplanning van de wegenvoorziening is voor 2029 een onttrekking gepland van € 5.008.000 voor grootschalig asfaltonderhoud (ter vergelijking: in 2026 t/m 2028 is dit gemiddeld € 940k per jaar). Hierdoor daalt de voorziening per eind 2029 naar € 11,41 mln. Na 2030 wordt een verdere stijging van het groot onderhoud verwacht door de veroudering van de groeikernwijken uit de jaren '80. De omvangrijke voorziening biedt voor de eerste jaren na 2030 echter nog voldoende financiële buffer.
Koopkrachtrisico's	Gedeeltelijk afgedekt	Beheerbegrotingen worden in Duiven niet automatisch geïndexeerd. Om prijsstijgingen op te vangen, wordt er over de stand van de wegenvoorziening wel jaarlijks 2% (rente-)inflatiecorrectie bijgeschreven.
Overige risico's	Kwaliteitsniveau	Wegen worden op CROW-niveau B onderhouden, maar de elementenverharding (klinkers/tegels) is vanwege bezuinigingen verlaagd naar Niveau C. Ongeveer 20% van de wegen vertoont schade (rafeling/scheuren). Reconstructies (zoals de Van Goyenstraat ad € 2,7 mln.) worden soms langdurig uitgesteld ten gunste van goedkoop scheuren vullen (€ 15k) om kapitaallasten te mijden.

5.1.4 Westervoort

In Westervoort was sprake van achterstallig onderhoud op de wegen. Om dit in te lopen is een budget beschikbaar gesteld van € 2 miljoen. In 2026 zal naar verwachting de laatste tranche worden weggewerkt. Net als in Duiven vloeien ook in Westervoort de degeneratievergoedingen (voor kabels en leidingen) deels in de wegenvoorziening, al is de opbrengst hier naar verhouding iets kleiner omdat een groter deel naar de algemene dienst gaat. Na 2030 wordt er door de veroudering van de voormalige groeikernwijken een stijging in de onderhoudsbehoefte verwacht. In tegenstelling tot Duiven heeft Westervoort echter een relatief bescheiden wegenvoorziening (circa € 1 miljoen per 1-1-2026) om deze toekomstige opgaven en pieken in het groot onderhoud op te vangen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2033	Het financiële wegenplan en het IBOR Westervoort lopen synchroon tot en met 2033. Net als in Duiven ontbreekt momenteel de beleidsmatige, tekstuele vertaling (door vertraging met een nieuw beheerpakket), maar is er wel een actuele financiële raming in Excel beschikbaar op basis van inspecties.
Dekking in de begroting	Einde inhaalslag	Groot onderhoud: Gedekt via de reguliere Voorziening Onderhoud Wegen (storting € 494.000 per jaar, stand 1-1-2026: € 1.041.000). Ook de incidentele degeneratievergoedingen (kabels en leidingen) dragen bij aan deze voorziening. Achterstallig onderhoud: Om een historische achterstand in het straatwerk in te lopen, is eind 2022 eenmalig € 2,0 miljoen (€ 500k per jaar) beschikbaar gesteld via de Voorziening achterstallig onderhoud wegen. In 2026 wordt de laatste 25% hiervan weggewerkt, waarna deze voorziening (stand 1-1-2026: € 327k) definitief eindigt.
Consequenties na 2030	Focus op regulier beheer en verouderingspiek	Zodra de inhaalslag (achterstallig onderhoud) na 2026/2027 is afgerond, moet Westervoort de wegen uitsluitend met de reguliere wegenvoorziening op kwaliteit zien te houden. Er wordt na 2030 echter een stijging van het groot onderhoud voorzien vanwege de veroudering van de wegen. De huidige stand van de voorziening biedt hier, in vergelijking met Duiven, een beperktere buffer voor. De focus na 2030 verschuift naar klimaatadaptief beheer (zoals een inrittenbeleid om onnodige verharding in tuinen tegen te gaan).
Koopkrachtrisico's	Geen automatische indexatie	Westervoort indexeert de beheerbegrotingen niet automatisch.
Overige risico's	Kwaliteitsniveau	Asfaltwegen worden op Niveau B onderhouden, maar de elementenverharding (bestrating) bewust sober op Niveau C. Dit leidt sneller tot klachten en vraagt om scherpe monitoring. De provincie Gelderland heeft in de begrotingsbrief 2026 expliciet als aandachtspunt meegegeven om het achterstallig onderhoud aan wegen versneld in te lopen. Omdat de inhaalslag momenteel wordt afgerond, is dit risico afgedekt.

5.1.5 Zevenaar

Vanwege de groei in de jaren '60 en '70 (alsmede de opgave in voormalig Rijnwaarden) neemt de onderhouds- en vervangingsbehoefte in Zevenaar verder toe. Sinds 2018 wordt deze opgave integraal aangepakt via wijkgerichte revitaliseringsprojecten, waarmee fysieke achterstanden effectief worden ingelopen.

Voor het onderhoud wordt in de financiële actualisatie van het IBOR vanaf 2027 jaarlijks € 1.975.000 in de voorziening gestort (voorheen € 1.750.000, aangevuld met € 225.000 vanuit de dekking bijdrage nutsgelden). Om de geplande projecten uit te voeren, wordt in de periode 2027–2030 jaarlijks circa € 2,4 miljoen aan de voorziening onttrokken (daarna dalend naar € 2,1 miljoen). Zelfs met deze tijdelijke piekonttrekkingen blijft de spaarvoorziening voldoende dekkend. Wanneer de vaste storting na 2030 wordt gecontinueerd, leidt dit niet tot een budgetverhoging ten opzichte van het referentiejaar 2030. Daarnaast wordt voor de periode 2027-2031 een gemiddeld vervangingskrediet beschikbaar gesteld van € 1.474.000 per jaar (opgebouwd uit investeringen voor wegen, straatmeubilair en revitaliseringsprojecten). Wanneer dit wordt gecontinueerd na 2030, leidt dit wél tot een budgetverhoging in de exploitatie, doordat de kapitaallasten hiervan in de begroting worden opgenomen en jaarlijks cumuleren. .

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2026	Eind oktober 2026 wordt de financiële actualisatie IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) (2022-2032) ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad. Op basis hiervan wordt begin 2027 het tactisch beheerplan Wegen en kunstwerken (B1) (2022-2026) geactualiseerd voor de periode 2027-2031.
Dekking in de begroting	Gedekt via voorziening & MIP	Jaarlijkse storting voorziening: Bedraagt vanaf 2027 structureel € 1.975.000 per jaar (bestaande uit de eerdere storting van € 1.750.000, aangevuld met € 225.000 vanuit de dekking bijdrage nutsgelden). Projectuitvoering: In de periode 2027-2030 wordt jaarlijks circa € 2.400.000 aan de voorziening onttrokken, waarna dit daalt naar circa € 2.100.000. De voorziening blijft hiermee tot 2036 dekkend. Vervangingsinvesteringen: Voor de periode 2027-2031 wordt een geactiveerd vervangingskrediet van gemiddeld € 1.474.000 per jaar ingezet (voor investeringen in wegen, straatmeubilair en revitaliseringsprojecten wegen).
Consequenties na 2030	Kostenpiek door veroudering & Synergiebesparing	Kostenpiek door veroudering: Wegen in wijken uit de jaren '60 en '70 naderen na 2030 hun fysieke einde. De actieve inzet op integrale revitaliseringsprojecten sinds 2018 vlakt deze kostenpiek aanzienlijk af. Werk-met-Werk (35% besparing): Zevenaar koppelt wegvervangingen 100% aan rioolvervangingen. Omdat de grond hiertoe toch open moet, bespaart de gemeente gemiddeld 35% op de investeringen (gebaseerd op het inclusieve groendeel van de revitalisering: € 1.474.000 voor wegen en € 333.000 voor groen).
Koopkrachtrisico's	Areaalgroei	De structurele storting in de voorziening stijgt door de veroudering van het areaal. Omdat de reguliere budgetten worden geïndexeerd met het pijl van het

Criterium	Status	Toelichting
		Gemeentefonds (gemiddeld circa 2,5%) en niet automatisch meestijgen met de reële bouwkosten en de flinke areaalgroei (toename van ca. 300.000 m² verharding door o.a. Zevenaar Oost), dreigt kwaliteitsverlies en een verlies aan koopkracht.
Overige risico's	Achterstallig onderhoud en afschrijvingen	Achterstallig onderhoud: In 2022 was 4,82% van het wegenonderhoud achterstallig. Dit is weggewerkt via een eenmalige storting van € 1.000.000 uit de algemene reserve en het opheffen/overboeken van de reserve wegen ad € 537.374 naar de voorziening. In de werksessie is bevestigd dat dit achterstallig onderhoud inmiddels volledig is ingelopen.

5.2 Groen

5.2.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	Boombeheerplan Bomenbeleidsplan Doesburg Groenstructuurplan Doesburg	Integraal beheerplan Openbare ruimte 2023 - 2032	Groenstructuurplan 2024 - 2033 (als onderdeel van IBOR)	Financiële actualisatie IBOR (2022-2032)
Kwaliteitsniveau	Plantsoenen centrumgebied niveau A Overige plantsoenen binnen de bebouwde kom: niveau B Overige: niveau B, met uitzondering voor maaien van gras en bijmaaien rondom obstakels: niveau C	Niveau B, door bezuinigingen wordt het kwaliteitsniveau naar beneden bijgesteld.	Op grond van het IBOR	Kwaliteitsniveau A: Voor het centrum en de accentpunten. Kwaliteitsniveau B: Voor de hoofdwegen en de woonwijken (het reguliere groen). Kwaliteitsniveau C: Voor het buitengebied.
Looptijd	2014-2018	2023-2032	2024-2033	2022-2026 en te actualiseren begin 2027 obv financiële actualisatie IBOR (2022-2032)
Achterstallig onderhoud	Nee	Nee	Nee	Nee
Methodiek	Exploitatie	Exploitatie	Exploitatie	Exploitatie
Prijsbijstelling	Regulier	Regulier	Regulier	Regulier

5.2.2 Doesburg

Het onderhoudsplan in Doesburg is verouderd. Er wordt gewerkt vanuit het bomenbeheerplan 2014-2018. Momenteel wordt een nieuwe inventarisatie uitgevoerd om de actuele stand van zaken en de reële risico's betrouwbaar te kwantificeren, en wordt er in samenwerking met de buurgemeenten gewerkt aan een nieuw, geüniformeerd beleidsplan. Er dreigt een dure vervangingsgolf na 2030 door de massale aantasting van essen (essentaksterfte) en paardenkastanjes. Daarnaast moet 13% van het areaal (741 bomen) wegens een te krappe standplaats op termijn worden gekapt. Een extra risico dat in de werksessie naar voren kwam, is het structurele gebrek aan renovatiebudget. Met de huidige middelen kan enkel het dagelijks onderhoud worden bekostigd, maar ontbreekt de dekking voor het cyclisch renoveren van plantsoenen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Verouderd	Het Bomenbeheerplan had een looptijd van 5 jaar (2014–2018) en het Bomenbeleidsplan stamt uit 2013. Dit betekent dat de beleidskaders en ramingen inhoudelijk gedateerd zijn. De Programmabegroting 2026–2029 bevestigt dat deze documenten nog altijd de basis vormen,maar dat er momenteel een nieuwe inventarisatie wordt uitgevoerd om de actuele stand van zaken en de reële risico's betrouwbaar te kwantificeren. Hierbij wordt ook afgestemd met de buurgemeenten.
Dekking in de begroting	Niet volledig dekkend	Via de Kadernota 2027 is inmiddels een structurele verhoging van circa € 60.000 toegekend voor het bomenbeheer, wat de ergste financiële druk verlicht. Het huidige budget voor bomen (€ 85.000) ligt onder het noodzakelijke niveau van 2014 (€ 100.000) structureel + € 80.000 voor de inhaalslag p.9). Bovendien wordt er in 2026 direct € 50.000 bezuinigd op openbaar groen.
Consequenties na 2030	Hoge uitgavenpiek	Er dreigt een dure vervangingsgolf na 2030 door de massale aantasting van essen (essentaksterfte) en paardenkastanjes. Daarnaast moet 13% van het areaal (741 bomen) wegens een te krappe standplaats op termijn worden gekapt
Koopkrachtrisico's	Hoog	De onderhoudskosten in het plan zijn gebaseerd op het prijspeil van 2014.
Overige risico's	Risico op aansprakelijkheid en veiligheid	Zorgplicht, Achterstallig onderhoud en wortelopdruk. Daarnaast leidt het ontbreken van renovatie budgetten op termijn tot kwaliteitsachteruitgang.

5.2.3 Duiven

Het groenonderhoud in Duiven sluit aan op de IBOR kwaliteitsniveaus (niveau B). Waar in eerdere plannen nog sprake van een structurele bezuiniging van € 100.000, is deze in de praktijk niet doorgevoerd,

waardoor het afgesproken kwaliteitsniveau op peil blijft. De groenbudgetten worden jaarlijks geïndexeerd met 5%, om koopkrachtverlies in een overspannen groenmarkt te voorkomen. De budgetten voor grootschalige wijkrenovaties blijken na 2030 nog onvoldoende geborgd. In Duiven wordt verwacht dat na 2030 door de veroudering van het boomareaal en de toename van bomen door klimaatadaptieve maatregelen de onderhoudskosten (specialistisch onderzoek, wortelopdruk) structureel zullen stijgen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2032	Gekoppeld aan het IBOR (tot 2032) en het tactische IBK-OR (loopt t/m 2029). Het bomenonderhoud loopt via de raamovereenkomst van 1Stroom.
Dekking in de begroting	Onderhoudsbudget, bezuiniging en bestemmingsreserve	Onderhoudsbudget (2026): In de exploitatie is € 2.102.000 opgenomen. Taakstelling: Vanaf 2026 is er een structurele bezuiniging van € 100.000 ingeboekt op groen en vegen/onkruidbestrijding. Areaaluitbreiding: Voor de oplevering van de wijken Westreenen, Hof van Welleveld en Onder de Toren is het budget verhoogd met € 27.500. Reserve: Er is een Bestemmingsreserve Groenonderhoud van € 188.000 aanwezig ter dekking van de gestegen kosten bij de nieuwe aanbesteding
Consequenties na 2030	Stijgende beheerlasten	De gemiddelde technische afschrijvingstermijn van groen (excl. bomen) is 30 jaar. Door de veroudering van het boomareaal en de toename van bomen door klimaatadaptieve maatregelen stijgen de onderhoudskosten (specialistisch onderzoek, wortelopdruk) structureel na 2030. Daarnaast ontbreekt in het meerjarenperspectief de dekking voor het structureel omvormen en renoveren van verouderd wijkgroen (na een cyclus van ca. 35-40 jaar). De financiële opgave hiervoor wordt geschat op € 150.000 tot € 200.000 per jaar.
Koopkrachtrisico's	Geen automatische indexatie	In tegenstelling tot de algemene lijn voor beheerbegrotingen in Duiven, worden de groenbudgetten wél actief beschermd. Duiven indexeert deze budgetten jaarlijks handmatig met 5% om prijsstijgingen op te vangen.
Overige risico's	Behoud van kwaliteit	Omdat de bezuiniging van € 100.000 niet is doorgegaan, blijft de beeldkwaliteit gewaarborgd en is er geen sprake meer van de eerder gevreesde zichtbare kwaliteitsdaling (zoals extra onkruid rondom obstakels).

5.2.4 Westervoort

Net als in Duiven sluit ook in Westervoort het groenonderhoud aan op de kwaliteitsniveaus die in het IBOR zijn aangegeven. Voor groen wordt een indexatie toegepast van 5% ter demping van het

koopkrachtverlies. Westervoort heeft voor de vervanging van de groenbudgetten in de periode 2027 t/m 2029 een bedrag van € 80.000 opgenomen. Continuering van deze cyclus leidt tot hogere kapitaallasten in de periode na 2030. Daarnaast ontbreken voor de lange termijn nog structurele middelen voor de natuurlijke vervanging van bomen en voor grootschalige wijkrenovaties.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2033	Gekoppeld aan het IBOR (wat tevens fungeert als Groenstructuurplan) (tot 2033). Het bomenbeleidsplan loopt door tot 2028 en zal daarna opnieuw vormgegeven moeten worden.
Dekking in de begroting	Gedekt via exploitatie	Onderhoudsbudget (2026): In de exploitatie is € 1.066.000 opgenomen. Dit bedrag stijgt de komende jaren licht. Vervangingsinvesteringen: In de begroting is voor de vervanging van groen in 2026 € 300.000 opgenomen, en in 2027 t/m 2029 jaarlijks € 80.000. Wat momenteel nog ontbreekt is een structureel budget voor bomenvervanging (vanwege natuurlijke uitval), waarvoor naar schatting € 50.000 per jaar nodig is.
Consequenties na 2030	Biodiversiteit én ongedekte wijkrenovaties	Westervoort zet via het IBK-OR sterk in op biodiversiteit (bijv. 75% van de parken ecologisch beheren en behoud van dood hout). Net als in Duiven is er na 2030 een verwachte onderhoudspiek voor het cyclisch renoveren en omvormen van wijkgroen die nog niet financieel is afgedekt. Deze opgave is in Westervoort qua schaal ongeveer een derde van Duiven, wat neerkomt op een verwachte claim van circa € 50.000 per jaar.
Koopkrachtrisico's	Geen automatische indexatie	In tegenstelling tot de algemene regel in Westervoort (waarbij beheerbegrotingen niet automatisch worden geïndexeerd), wordt voor het groenonderhoud wél actief een vaste indexatie van 5% toegepast om de harde prijsstijgingen op te vangen.
Overige risico's	Beeldkwaliteit	Westervoort stuurt voor beplanting bewust op de sobere CROW-beeldkwaliteit C (alleen vaste planten hebben kwaliteitsniveau B).

5.2.5 Zevenaar

Zevenaar kent een structureel budget van bijna € 5 miljoen voor onderhoud van groen. Voor de vervanging van groen wordt niet gewerkt met een structurele storting in de voorziening maar met vervangingsbudgetten die worden geactiveerd. Op basis van de financiële actualisatie van het IBOR is voor de periode 2027-2031 een totale investering van € 1.665.000 voorzien voor de revitalisering van groen en bomen. Dit komt neer op een gemiddelde investering van € 333.000 per jaar. Vervangingen die vanaf 2027 en 2030 gaan plaatsvinden, leiden daardoor tot een jaarlijkse cumulatie van kapitaallasten van circa € 20.000 op de exploitatiebegroting.

Hoewel vanwege de ouderdom van het areaal na 2030 meer boomspecialistisch onderhoud nodig is, wordt dit risico beperkt geacht doordat groen en bomen integraal meelopen in de wijk- en buurtrevitaliseringen. In 2021 is vanwege de snoeiachterstand een bestemmingsreserve ingesteld; de laatst resterende € 300.000 wordt naar verwachting in 2026 volledig ingezet, met een mogelijke uitloop naar 2027. Om de stijgende loon- en marktkosten bij aanbestedingen op te vangen, zijn de reguliere onderhoudsbudgetten de afgelopen jaren reeds structureel verhoogd.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2026	Eind oktober 2026 wordt de Financiële actualisatie IBOR (2022-2032) ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad. Op basis hiervan wordt begin 2027 voor de periode (2027-2031) het tactisch beheerplan Openbaar groen (B2) (2022-2026) geactualiseerd. Strategische beeldkwaliteitseisen(CROW-niveau A voor centra en accentpunten, B voor hoofdwegen en wijken, C voor buitengebied)
Dekking in de begroting	Gedekt in exploitatie, geen voorziening	Er is geen spaarvoorziening voor het groot onderhoud van groen; vervangingen worden direct geactiveerd. Het structurele exploitatiebudget voor openbaar groen bedraagt in 2026 € 5.200.000 (waarvan € 2,1 mln. voor onderhoudsbestekken excl. maaien en € 2,1 mln. voor doorbelasting). Vanaf 2027 stijgt dit structurele budget naar € 6.000.000 per jaar (waarvan € 2,4 mln. voor onderhoudsbestekken excl. maaien en € 2,3 mln. voor doorbelasting). Activeringen: Op basis van de financiële actualisatie IBOR (2022-2032) is er voor de periode 2027-2031 gemiddeld € 660.000 per jaar beschikbaar voor reguliere investeringen in groen en bomen (exclusief revitalisering, onder andere opgebouwd uit € 400.000, € 160.000 en € 100.000). Daarnaast is in totaal € 1.665.000 aan geactiveerde investeringen meegenomen voor de revitalisering van groen en bomen (uitgesplitst per jaar: € 240.000 / € 450.000 / € 485.000 / € 335.000 / € 155.000). Dit komt neer op een gemiddelde investering van € 333.000 per jaar voor revitalisering.
Consequenties na 2030	Activeringsbeleid & ecologisch bermbeheer	Afschrijvingstermijnen: Investeringen in groen worden conform het IBOR-besluit lineair geactiveerd: groen wordt afgeschreven over 30 jaar, bomen over 60 jaar. Areaalomvang: Zevenaar beheert 3,8 miljoen m² groen en 25.760 bomen. Na 2030 vergt de toenemende ouderdom van het bomenbestand meer boomspecialistisch onderhoud. Dit risico wordt echter niet groot ingeschat, omdat het bomen en groenonderhoud integraal wordt meegenomen in de meerjarige wijk- en buurtrevitaliseringen (met hiervoor een gemiddelde investering van € 333.000 per jaar voor groen en bomen)..

Criterium	Status	Toelichting
Koopkrachtrisico's	Klimaatstress	Het groenbeheer kampt met een structureel exploitatietekort van € 106.000. Dit wordt veroorzaakt door klimaatstress, droogte en de bestrijding van invasieve exoten en de eikenprocessierups (alleen al 52 haarden in 2021). De overlast van de eikenprocessierups is inmiddels sterk afgenomen. Het voornaamste koopkrachtrisico zit nu in de nieuwe onderhoudsaanbestedingen, waar de markt- en loonkosten sneller stijgen dan de indexering vanuit het Gemeentefonds.
Overige risico's	Inhaalslag snoeien en beplanting	In 2021 is een snoeiachterstand van ruim 10.000 bomen (waarvan 5.000 met dood hout in de kroon) en € 800.000 aan vervuilde plantvakken vastgesteld. Hiervoor is eenmalig een Bestemmingsreserve achterstand groen van € 1.250.000 gevormd. De laatste tranche van de bestemmingsreserve wordt naar verwachting in 2026 volledig ingezet, met een mogelijke uitloop naar 2027.

5.3 Civiele Kunstwerken

5.3.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	Beheerplan Civiele kunstwerken	IBOR / IBK-OR / Beheerplan Civiele Kunstwerken	IBOR / Wegenplan / Beheerplan Civiele Kunstwerken	Beheerplan wegen en kunstwerken
Kwaliteitsniveau	Minimaal niveau C (groot onderhoud)	Niveau B (volgens IBOR)	Geen specifiek niveau vastgesteld	Niveau A (Centrum), B (wijken), C (buitengebied)
Looptijd	2023-2027 (nieuw plan eind 2026)	2023-3032	2024-2033	in oktober 2026 wordt de financiële actualisatie IBOR (2022-2032) ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad. Op basis hiervan wordt begin 2027 voor de periode (2027-2031) het tactisch beheerplan Wegen en kunstwerken (B1) (2022-2026) geactualiseerd.
Achterstallig onderhoud	Nee	Nee	Nee	Nee
Methodiek	Via de begroting / investeringskredieten	Via voorziening wegen	Via exploitatie wegen (klein onderhoud)	Via specifieke voorziening bruggen

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Prijsbijstelling	2,7% in begroting (risico op GWW-inflatie)	Geen automatische indexatie	Geen automatische indexatie	Conjunctuurgevoelig

5.3.2 Doesburg

Voor de Civiele kunstwerken in Doesburg wordt gewerkt aan een nieuw meerjarenonderhoudsplan dat eind 2026 wordt vastgesteld. Waar het voorgaande plan een enorme investeringspiek van zo'n vier miljoen euro voorspelde voor de periode na 2040, is nu de verwachting dat dit lager zal zijn. Het daadwerkelijke financiële risico is laag, omdat grote infrastructurele werken (zoals sluizen en grote bruggen) in eigendom en beheer van het waterschap zijn. De gemeente beheert zelf voornamelijk historische (stads)muren en enkele fiets- en voetgangersbruggen. Financieel zijn er op dit gebied geen grote verrassingen en worden er geen grote claims voor de begroting na 2030 verwacht.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2027	Het beheerplan loopt tot 2027, met een tussentijdse evaluatie. Momenteel is een nieuw MJOP in voorbereiding dat eind 2026 wordt vastgesteld.
Dekking in de begroting	Sluitend	Het budget voor de eigen historische muren is volledig gedekt. Er is een nieuw investeringskrediet van 250.000 (2026-2028) toegekend en het reguliere budget is verhoogd naar € 73.000. Er is geen kapitaalvoorziening.
Consequenties na 2030	Geen pieken	Omdat de grote infrastructurele werken in beheer zijn bij het Waterschap en de gemeente enkel overige, kleinschalige objecten beheert (die goed te onderhouden zijn), worden er geen zware investeringspieken of vervangingsgolven na 2030 verwacht.
Koopkrachtrisico's	Hoog	De sector gevoelige GWW-inflatie stijgt harder dan de algemene indexering van 2,7% in de begroting
Overige risico's	22 uitgesloten elementen	Kosten voor 22 eerder uitgesloten historische muren en hekwerken blijken goed inpasbaar binnen het reguliere budget.

5.3.3 Duiven

Duiven is vanaf 1981 gegroeid als groeikern, wat direct doorwerkt in de leeftijdsopbouw van de 79 civiele kunstwerken. Het areaal bestaat voornamelijk uit één viaduct over het spoor, fietstunnels, kleinere (verkeers)bruggen en keermuren. Omdat de technische levensduur van houten bruggen 30 jaar en van betonnen kunstwerken 60 jaar is, bereikt een aanzienlijk deel kort na 2030 gelijktijdig het einde van de levensduur. Hoewel dit resulteert in een vervangingspiek, leert de ervaring dat dergelijke pieken in de meerjarenramingen in de praktijk vaak uitvlakken.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2032	Gekoppeld aan het IBOR (tot 2032) en het tactische IBK-OR (2026-2029).
Dekking in de begroting	Gedekt via wegenvoorziening	Groot onderhoud valt onder de Voorziening Onderhoud Wegen (€ 83.000/jaar in exploitatie). Grote vervangingen worden gekapitaliseerd (bijv. € 464.000 in 2026 voor een houten brug en fietstunnel T1)
Consequenties na 2030	Vervanging	De verouderingspiek van de groeikernfase vertaalt zich na 2030 in een onvermijdelijke investeringsgolf voor vervanging. Dit vormt na de fusie een reëel financieel beslag. Zoals besproken met de beheerders verwacht de gemeente echter dat deze piek in de praktijk zal uitvlakken. Mede door het ontbreken van zeer grote, complexe kunstwerken vormt dit na de fusie een overzichtelijk financieel beslag.
Koopkrachtrisico's	Risico aanwezig	Beheerbegrotingen worden niet automatisch geïndexeerd (er wordt gebruikgemaakt van de reguliere indexatie die vanuit Financiën / het gemeentefonds wordt doorgegeven).
Overige risico's	Software	Kwaliteit is technisch uitstekend (slechts 2 kunstwerken scoren matig), maar de transitie van het verouderde systeem Brutis naar I-asset verloopt moeizaam, wat actueel bestandsbeheer bemoeilijkt.

5.3.4 Westervoort

Net als Duiven kent Westervoort het verouderingseffect van de uitbreiding in de jaren zeventig en tachtig. Westervoort bezit hoofdzakelijk kleinere constructies zoals houten vlonderbruggen, duikers en kleinere keermuren (zoals fietsbruggen). Volgens recente ambtelijke afstemming is het areaal kwalitatief momenteel goed op orde. Het beheer hiervan is financieel sober ingericht via de reguliere wegenbegroting. Een belangrijk verschil in de financiële systematiek ten opzichte van Duiven is dat groot onderhoud aan kunstwerken in Westervoort niet uit een onderhoudsvoorziening wordt bekostigd, maar direct ten laste wordt gebracht van de exploitatie.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2033	Gekoppeld aan het wegenplan en het iBOR tot 2033
Dekking in de begroting	Gedekt via klein onderhoud wegen	Er is geen aparte voorziening voor groot onderhoud; zowel het regulier als groot onderhoud (€ 36.000 per jaar) wordt direct gedekt uit het budget voor klein onderhoud binnen de exploitatie van de wegen. Vervangingen worden apart geactiveerd (€ 60.000 in 2026, € 40.000 in 2028).
Consequenties na 2030	Veroudering houten bruggen	Door wijkuitbreidingen tussen 1981 en 1995 naderen veel houten bruggen (levensduur 30-40 jaar) vanaf 2030 hun vervangingsmoment. Dlt is nu nog niet verwerkt in de begroting, en zal, net als in

Criterium	Status	Toelichting
		Duiven, leiden tot meerdere vervangingen op de langere termijn.
Koopkrachtrisico's	Indexatie	De budgetten stijgen niet automatisch mee met de inflatie in de GWW-sector.
Overige risico's	Beperkte sturing op beeld	Er is geen apart beeldkwaliteitsniveau vastgesteld. Onderhoud vindt puur plaats op basis van de technische inspecties. Tijdens recente overleggen is wel vastgesteld dat het areaal in de praktijk op orde is en er geen directe zorgen zijn.

5.3.5 Zevenaar

Het areaal aan civiele kunstwerken in Zevenaar bleek na hernieuwde inventarisatie groter dan aangenomen. In plaats van circa 80 staan er nu 125 kunstwerken geregistreerd. Om deze areaaluitbreiding op te vangen, is berekend dat er voor de komende tien jaar (2027-2036) circa 3,75 miljoen aan opgaven liggen. In het nieuwe plan (IBOR) is daarom voor de periode t/m 2036 een hogere structurele reservering (gemiddeld circa € 375.000 per jaar) aangevraagd vanaf de begroting 2027 om het beheer sluitend te maken. Het inhoudelijke beleidskader uit het IBOR blijft gehandhaafd; de herziening betreft uitsluitend een financiële actualisatie.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2026	Beheerplan loopt tot eind 2026, met strategische borging via het IBOR tot 2032. In het geactualiseerde IBOR is de financiële doorkijk voor de kunstwerken verlengd t/m 2036.
Dekking in de begroting	Geplande ophoging	Historisch was er onvoldoende budget, waardoor een nieuwe voorziening bruggen is ingesteld. De huidige situatie is € 113.610 per jaar, maar door de forse areaaluitbreiding naar 125 objecten wordt vanaf 2027 een verhoogde storting opgenomen in de begroting om de totale claim van € 3,75 miljoen voor de periode 2027–2036 volledig af te dekken.
Consequenties na 2030	Groot onderhoud	Na 2030 is er structureel groot onderhoud gepland aan minimaal één groot kunstwerk per jaar. Door het complete beeld van de 125 kunstwerken is de vervangingsopgave na 2030 nu integraal doorgerekend en inzichtelijk gemaakt in het nieuwe IBOR.
Koopkrachtrisico's	Conjunctuurgevoelig	Kosten voor specifieke ingrepen (betonconservering, voegovergangen) stijgen harder dan reguliere prijsindexeringen uit het Gemeentefonds (gemiddeld 2,5%), wat tot koopkrachtverlies kan leiden bij stijgende materiaalprijzen.
Overige risico's	Eigendomsvraagstuk	Er is een specifiek financieel risico van 1,5 tot 2,0 miljoen voor de vervanging van een kunstwerk waarvan de eigendoms- en onderhoudsplichten

Criterium	Status	Toelichting
		nog ter discussie staat (risico ingeschat op 20%, niet in MIP gedekt).

5.4 Openbare Verlichting

5.4.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	Beleidsplan Openbare Verlichting (2014-2024) en Beheerplan (2017-2024) (MIP verlengd tot 2029)	Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032	Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2024-2033	Beheerplan Openbare Verlichting 2022-2026. Op basis van de Financiële actualisatie IBOR (2022-2032) wordt begin 2027 het huidige beheerplan Openbare verlichting geactualiseerd.
Kwaliteitsniveau	Gedifferentieerd per gebied (Niveaus A+ t/m D)	Niveau B (volgens IBOR), geen formeel OVL-kwaliteitsniveau vastgelegd	Niveau A (Centrum), B (Wijken), C (Buitengebied)	Niveau A (Centrum), B (Wijken), C (Buitengebied)
Looptijd	2026-2030 (beleidsplan verlengd tot 2029)	2023-2032	2024-2033	Eind oktober 2026 wordt de Financiële actualisatie IBOR (2022-2032) ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad. Op basis hiervan wordt begin 2027 voor de periode (2027-2031) het tactisch beheerplan Openbare verlichting (2022-2026) geactualiseerd.
Achterstallig onderhoud	Nee	Nee	Nee	Nee
Methodiek	Via reserve / exploitatie	Via de exploitatie / vervangingskredieten	Via de exploitatie en vervangingskredieten	Via de exploitatie en voorziening (170.000). Vervanging van armaturen, masten en verkeers-regelinstallaties verloopt via vervangings-investeringen.
Prijsbijstelling	Niet specifiek	Geen automatische indexatie	Geen automatische indexatie	Focus op inkoopbeleid / langjarige prijsafspraken

5.4.2 Doesburg

In Doesburg liep het Beleidsplan Openbare Verlichting oorspronkelijk van 2014 tot 2024 en het bijbehorende beheerplan van 2017 tot 2024, welke inmiddels formeel zijn verlengd tot 2029. Er wordt gestuurd op gedifferentieerde beeldkwaliteiten (niveau A+ tot en met D, afhankelijk van het type gebied). Het onderhoud is gedekt via reserves en de reguliere exploitatie (totale begrote exploitatielast van € 336.710, waaronder € 132.049 voor energiekosten en € 91.000 voor klein onderhoud. Voor de komende jaren is een Meerjarig Investeringsprogramma (MIP) 2027-2030 opgesteld, waarmee een investering van 417.000 wordt gedekt uit bestaande kredieten en deels uit een overheveling van 244.000 uit de wegenreserve. Deze bijstelling is het gevolg van het separaat bekostigen van de verlichting in het Looierspark. Hierin is inmiddels ook de benodigde vervanging van de defecte sfeerverlichting bij de Turfhaven financieel afgedekt door bestaande kredieten samen te voegen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2030	Oud beleidsplan verlengd tot 2029; MIP loopt van 2026 tot 2030. Daarnaast is er momenteel een nieuw beheerplan in voorbereiding.
Dekking in de begroting	Gedekt via reserves	De reguliere exploitatie (begroot op in totaal € 336.710, waaronder € 132.049 voor energie en € 91.000 voor klein onderhoud) en doorbelastingen/reserve-opbouw (circa € 83.000) zijn sluitend.
Consequenties na 2030	Structureel hogere beheerlasten	Nieuwe lichtmasten in buurtschappen en parken verhogen de beheerlasten vanaf 2027 structureel met € 60 per lichtmast per jaar.
Koopkrachtrisico's	Hoog	Prijsstijgingen in de GWW-sector en energietarieven stijgen sneller dan de reguliere indexering.
Overige risico's	Sfeerverlichting Turfhaven	De eerder gesignaleerde defecte sfeerverlichting (130m) bij de Turfhaven is inmiddels financieel afgedekt. De benodigde middelen hiervoor zijn bijeengebracht vanuit bestaande (investerings)kredieten, waardoor dit geen openstaand financieel risico meer vormt.

5.4.3 Duiven

Gemeente Duiven profiteert momenteel van lagere kosten voor energie en onderhoud door de overstap naar LED en voordelig gezamenlijk onderhoudscontract (waarbij tot 2028 op basis van gerealiseerde meldingen wordt afgerekend in plaats van een maandelijks vast bedrag voor de storingswachtdienst). Een eerder voorgenomen aanpassing van het dimscenario, die vanaf 2026 een structurele besparing van bijna € 29.000 per jaar had moeten opleveren, is inmiddels geschrapt. Om deze besparing te realiseren waren namelijk eerst extra investeringen nodig, waardoor is besloten deze maatregel niet door te voeren.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2032	Strategisch geborgd in het IBOR (2023-2032) en operationeel via een onderhoudscontract tot 2028. Het energiecontract met Green Choice loopt eveneens tot begin 2028, waarna dit naar verwachting via een gezamenlijke aanbesteding vanuit de Groene Metropool wordt verlengd.
Dekking in de begroting	Gedekt via exploitatie	Investeringen boven € 10.000 worden geactiveerd; er is € 300.000 aan vervangingskrediet geraamd voor 2026/2027. Het reguliere budget voor onderhoud is recent zelfs voorzichtig iets naar beneden bijgesteld, omdat door de overstap op ledarmaturen het aantal storingsmeldingen structureel is gedaald.
Consequenties na 2030	Vervanging Masten	Ruim 35% van de 5.695 masten is ouder dan 30 jaar. Een lichtmast gaat gemiddeld 45 jaar mee (waarbij deze in zijn levensduur twee armaturen krijgt). Dit veroorzaakt na 2030 een investeringspiek waarbij in circa tien jaar tijd zo'n 2.000 masten vervangen moeten worden, wat neerkomt op naar schatting € 50.000 tot € 75.000 per jaar voor mastvervanging.
Koopkrachtrisico's	Aanwezig	De beheerbudgetten worden niet automatisch geïndexeerd. Een groot en nabij risico is de nieuwe aanbesteding voor het onderhoudscontract in 2029. De huidige aannemer bleek goedkoop door het "pay-per-incident" model, het is onzeker of een nieuwe aanbesteding in de huidige markt opnieuw zulke gunstige tarieven oplevert.
Overige risico's	Tariefstijging	Ruim 98% is aangesloten op het Liander-netwerk, waardoor netwerktarieven en netcongestie een extern risico vormen. Tevens is het onzeker of het voordelige onderhoudscontract na 2028 verlengd kan worden.

5.4.4 Westervoort

In Westervoort ligt de focus op het afronden van de LED-transitie (momenteel 85% afronding gepland in 2026-2027). Daartegenover staat dat de vaste elektrakosten in de begroting vanaf 2026 structureel met 60.000 per jaar stijgen door hogere energie- en netwerktarieven. Net als Duiven profiteert Westervoort tot eind 2028 van een voordelig gezamenlijk onderhoudscontract (waarbij tot 2028 op basis van gerealiseerde meldingen wordt afgerekend in plaats van een maandelijks vast bedrag voor storingswachtdienst).

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2033	Verlichtingsbeleid valt onder het IBOR (2024-2033) en het gezamenlijke onderhoudscontract tot 2028. Net als in Duiven zal het energiecontract na 2028 naar verwachting via de Groene Metropool opnieuw worden aanbesteed.

Criterium	Status	Toelichting
Dekking in de begroting	Hoge investeringen & energielasten	In 2026 is een fors vervangingskrediet van € 600.000 opgenomen voor verkeersregelinstallaties en armaturen.
Consequenties na 2030	Instandhouding & mastvervanging	Na 2030 verschuift de prioriteit van verledding naar structureel beheer en de vervanging van oude lichtmasten in de uitbreidingswijken. Omdat de opbouw van deze wijken vergelijkbaar is met de groeikernfase van Duiven, wordt ook in Westervoort een specifieke vervangingspiek voor masten verwacht.
Koopkrachtrisico's	Prijsrisico energie	Voor 2026 is slechts 60% van de stroomkosten vastgelegd. De variabele 40% landt bij prijsstijgingen direct als risico in de exploitatie. Daarnaast geldt hier exact hetzelfde contractrisico als in Duiven: bij de nieuwe aanbesteding voor het beheer in 2029 zullen de huidige, uitzonderlijk lage tarieven ('pay-per-incident') naar verwachting stijgen.
Overige risico's	Kwaliteitssturing	Er wordt gestuurd op gedifferentieerde kwaliteitsklassen (A, B en C), wat nauwkeurige monitoring vereist. Net als in Duiven is het contractrisico na 2028 aanwezig. Tot slot vormen de verouderde evenementen- en marktkasten in de openbare ruimte nog een bescheiden risico dat op termijn vervanging vergt.

5.4.5 Zevenaar

Circa 90% tot 95% van het areaal in de gemeente Zevenaar is inmiddels voorzien van ledverlichting. Het maximaal haalbare aan fysieke energiebesparing is hiermee vrijwel bereikt. Het reguliere beheer loopt via de exploitatie, ondersteund door een goed gevulde voorziening. In de financiële actualisatie (nieuwe IBOR) is de doorrekening voor openbare verlichting langjarig doorgetrokken tot het jaar 2069. De dekking blijft stabiel, er was slechts een marginale bijstelling van € 8.000 op het beheerbudget nodig. Wel zijn de budgetten voor energie en netbeheerkosten structureel verhoogd met circa € 120.000 om de hogere markttarieven op te vangen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2026	Het tactische beheerplan loopt tot eind 2026, met strategische kaders in het IBOR t/m 2032. In het geactualiseerde IBOR is een financiële doorkijk voor de openbare verlichting opgenomen die doorloopt tot 2069.
Dekking in de begroting	Gedekt via exploitatie & voorziening	Exploitatie (€ 427.000 structureel). Dit bedrag is exclusief circa € 100.000 aan doorbelasting voor openbare verlichting en exclusief € 120.000 voor verkeersregelinstallaties. De voorziening (stand € 170.000) is hiermee sluitend. De jaarlijkse vervangingsbehoefte bedraagt € 320.000. In de nieuwe begroting is er een kleine toevoeging van €

Criterium	Status	Toelichting
		8.000 op het reguliere budget gedaan, plus een ophoging van circa € 120.000 voor energie- en netbeheerkosten.
Consequenties na 2030	Vervanging masten	Een aanzienlijk deel van de 9.372 masten nadert na 2030 de technische levensduur van 40 jaar, wat in het oude plan uit 2022 nog werd aangemerkt als een geplande vervangingspiek. In de werksessie is benoemd dat de vervangingsachterstand op de masten inmiddels volledig is ingelopen, waardoor deze verwachte kostenpiek is geneutraliseerd.
Koopkrachtrisico's	Fluctuerende energieprijzen	De volatiliteit op de energiemarkt bepaalt in grote mate de exploitatielasten.
Overige risico's	Lichthinder	Om lichthinder in ecologische zones te minimaliseren, is er extra sturing nodig op sensoren en vleermuisvriendelijke verlichting (amber/oranje LED).

5.5 Spelen

5.5.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	Beleidsplan Spelen, bewegen en ontmoeten 2018-2026	Beheerplan Buitenspelen in Duiven! 2026-2046	Speelruimteplan 'Lekker naar buiten!' 2019-2033	Beheerplan speelvoorzieningen 2022-2026 / IBOR
Kwaliteitsniveau	Sanering / klein onderhoud	Herstructurering naar 71 centrale locaties	Geconcentreerd op buurt- en wijkplekken	Verschuiving naar inclusief en natuurlijk spelen
Looptijd	2018-2026 (nieuw plan in 2026)	2026-2046	2019-2033	Eind oktober 2026 wordt de Financiële actualisatie IBOR (2022-2032) ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad. Op basis hiervan wordt begin 2027 voor de periode (2027-2031) het tactisch beheerplan Speelvoorzieningen (2022-2026) geactualiseerd.
Achterstallig onderhoud	Ja (bewuste politieke keuze)	Ja (achterstand wordt nu ingelopen)	Nee (ingelopen via sanering)	Ja (vervangingsgolf van 47% van de toestellen)
Methodiek	Via de exploitatie	Via geactiveerde investeringskredieten	Via de exploitatie	Via de exploitatie (geen voorziening)
Prijsbijstelling	Budget benut	Geen automatische indexatie	geen automatische indexatie	Geen automatische indexatie

5.5.2 Gemeente Doesburg

De gemeente Doesburg heeft structureel 27.000 euro begroot voor speelvoorzieningen. Dit budget is toereikend voor het hoognodige klein onderhoud, terwijl er voor het renoveren of vervangen van speeltuinen structureel geen middelen beschikbaar zijn. Bestaande budgetten uit het coalitieakkoord zijn uitgeput. Om het areaal op peil te houden zou de beheerder jaarlijks zo'n € 50.000 nodig hebben ter vervanging van verouderde plekken. De huidige aanpak is een bewuste en bestuurlijk geaccepteerde keuze wegens gebrek aan financiële middelen. Dit leidt op termijn onvermijdelijk tot kwaliteitsafname, achterstallig onderhoud en het afstoten van speeltuinen. In 2026 is gestart met het opstellen van een nieuw beheerplan.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	2018-2026	Het huidige beleidsplan loopt af. Een nieuw beheerplan Spelen wordt in 2026 opgesteld.
Dekking in de begroting	Niet dekkend	Voor onderhoud is € 27.000 opgenomen in de begroting. Er is geen investeringsbudget beschikbaar voor vervangingen, terwijl hiervoor

Criterium	Status	Toelichting
		feitelijk een structureel budget van circa € 50.000 per jaar nodig is.
Consequenties na 2030	In afwachting van nieuw beleidsplan	Zonder nieuw investeringskrediet zal het areaal na 2030 verder verschralen of moeten speelplekken worden gesaneerd.
Koopkrachtrisico's	Hoog	De beschikbare middelen zijn niet geïndexeerd.
Overige risico's	Inwonersparticipatie	Het beleid schrijft vermindering van locaties voor in samenspraak met inwoners, maar financiële middelen om resterende plekken op te waarderen ontbreken.

5.5.3 Gemeente Duiven

Duiven heeft met het beheerplan Buitenspelen in Duiven! 2026–2046 een nieuwe strategische koers ingezet voor een periode van 20 jaar. Door een eerdere werkwijze uit 2018 was een vervangingsachterstand ontstaan. Om dit in te lopen, is het jaarlijkse investeringskrediet via de Voorjaarsnota 2026 verhoogd van € 20.000 naar € 150.000, waarmee jaarlijks gemiddeld vier speelplekken gerenoveerd worden. Hoewel deze aanpak de vervangingsbehoefte dekt, leidt het jaarlijks activeren van dit krediet wel tot een cumulatief stapeleffect van kapitaallasten in de exploitatie.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel (2026–2046)	Strategisch beheerplan met een looptijd van 20 jaar.
Dekking in de begroting	Structurele verhoging	Jaarlijks investeringskrediet van € 150.000 geactiveerd via de Voorjaarsnota 2026.
Consequenties na 2030	Kapitaallasten geborgd	De afschrijvingstermijn is verlengd van 10 naar 20 jaar om schommelingen op te vangen. Jaarlast bedraagt structureel € 10.500. Omdat het structurele investeringskrediet van € 150.000 jaarlijks wordt geactiveerd, stijgen de kapitaallasten (afschrijving en rente) in de exploitatie ieder jaar met circa € 15.000. Dit stapeleffect (sneeuwbaleffect) zorgt ook na 2030 voor een structureel oplopende druk op de begroting.
Koopkrachtrisico's	Geen automatische extra indexatie	Beheerbudgetten worden niet automatisch aangepast aan prijsstijgingen. (er wordt enkel gebruikgemaakt van de reguliere indexatie vanuit het gemeentefonds).
Overige risico's	Vervangingspiek 2029-2032	Een theoretische vervangingspiek tussen 2029 en 2032 moet praktisch worden verdeeld (bijvoorbeeld door het uitstellen van vervanging of het saneren van onveilige toestellen) om budgettaire piekbelasting te voorkomen.

5.5.4 Gemeente Westervoort

Westervoort hanteert een actieve saneringsstrategie die is vastgelegd in het Speelruimteplan Lekker naar buiten! 2019–2033. Door 26 kleinere speeltuintjes om te vormen tot groene speelzones zonder toestellen, daalt de totale areaalwaarde van € 1,2 miljoen naar € 0,9 miljoen in 2033. Dankzij deze succesvolle ingreep kon het structurele speelbudget naar beneden worden bijgesteld van € 80.000 naar € 55.000. Deze aanpak sluit aan bij de demografische krimp (een verwachte daling van 17,7% van de jeugd tot 2040) en brengt de exploitatie duurzaam in balans.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel tot 2033	Loopt synchroon met het IBOR Westervoort.
Dekking in de begroting	Gedekt via exploitatie	Structureel budget in exploitatie bedraagt (na de succesvolle budgetverlaging) € 55.000 per jaar, waarvan € 40.000 voor regulier onderhoud.
Consequenties na 2030	Daling beheerlasten	Door de reductie van het aantal toestellen daalt de benodigde onderhoudsbehoefte na 2030 structureel naar € 45.000 per jaar. Door de gerealiseerde saneringen en de focus op kwalitatief betere, centrale speelplekken, worden er geen onverwachte financiële claims na 2030 verwacht. Bovendien wordt elke drie jaar een technische herijking uitgevoerd op basis van de daadwerkelijke staat van de toestellen om verrassingen te voorkomen.
Koopkrachtrisico's	Geen automatische indexatie	Er vindt geen automatische inflatiecorrectie plaats op de beheerbudgetten.
Overige risico's	Kwaliteitsbehoud	Concentratie van middelen op een kleiner aantal, maar kwalitatief hoogwaardige buurt- en wijkplekken.

5.5.5 Gemeente Zevenaar

Het Beheerplan speelvoorzieningen in Zevenaar kampte met een structureel tekort van € 34.000 per jaar (benodigd € 187.000, begroot € 153.000). Dit werd veroorzaakt doordat het onderhoud aan valondergronden historisch niet was meebegroot. In het nieuw opgestelde concept-beleidsplan is dit inmiddels hersteld en structureel meegenomen. Inspecties tonen aan dat 47% van het areaal (274 toestellen) binnen vijf jaar vervangen moet worden. Om een extreme piek op te vangen, zijn de investeringen gespreid over vijf jaar. Daarnaast wordt in het nieuwe beleid, na participatie met bewoners, actief ingezet op het afwaarderen en weghalen van ongebruikte speelplekken en het opwaarderen van intensief gebruikte locaties (met nadruk op inclusiviteit). Hiermee wordt efficiënter omgegaan met onderhoudsgelden en dure materialen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2026	Beheerplan (B4) loopt tot eind 2026. Een nieuw, integraal conceptplan is inmiddels opgesteld en doorloopt momenteel het besluitvormingstraject (waarbij nog wordt afgestemd of dit als tactisch of operationeel plan onder de Omgevingswet valt).

Criterium	Status	Toelichting
Dekking in de begroting	Structureel tekort	Het historische exploitatietekort van € 34.000 per jaar is in de nieuwe plannen opgelost. Onbenutte middelen uit de voorgaande periode zijn doorgeschoven naar de jaren 2027 en 2028. Voor de jaren 2029, 2030 en 2031 is in de financiële actualisatie (IBOR) in totaal € 360.000 aan nieuw vervangingsbudget opgenomen.
Consequenties na 2030	Nieuw investeringskrediet & Inclusiviteit	Vanaf 2030 is nieuw investeringskrediet nodig, wat inmiddels voor de eerste jaren (tot en met 2031) financieel is gedekt in het nieuwe IBOR. Het beleid verschuift naar meer inclusieve speelplekken en het weghalen van overbodige locaties om onderhoudskosten te drukken en duurzamer te kunnen repareren. Afschrijvingstermijn staat op 15 jaar.
Koopkrachtrisico's	Hoge materiaalprijzen	De inkoopprijzen voor speeltoestellen en valondergronden zijn hoog. Omdat de reguliere indexering dit niet altijd volledig dekt, blijft dit een doorlopend aandachtspunt.
Overige risico's	Valondergronden	Achterstallig onderhoud aan valondergronden en de spreiding van de vervangingsgolf vergen continue monitoring, maar zijn inmiddels volwaardig meegenomen in het nieuwe beleidsplan, waardoor eerdere tekorten hierop tot het verleden behoren.

5.6 Riolering/Water

5.6.1 Algemene uitgangspunten

	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Beheerplan	Watertakenplan Olburgen 2023-2027	Watertakenplan De Liemers 2022–2026 (Nieuw plan 2027-2031 voorbereid)	Watertakenplan De Liemers 2022–2026 (Nieuw plan 2027-2031 voorbereid)	Watertakenplan De Liemers 2022–2026 (Nieuw plan 2027-2031 voorbereid)
Kwaliteitsniveau	Beschreven in Watertakenplan Olburgen	Beschreven in Watertakenplan De Liemers	Beschreven in Watertakenplan De Liemers	Beschreven in Watertakenplan De Liemers
Looptijd	2023–2027	2022–2026 (Nieuw WTP vanaf 2027)	2022–2026 (Nieuw WTP vanaf 2027)	2022–2026 (Nieuw WTP vanaf 2027)
Achterstallig onderhoud	Nee	Nee	Nee	Nee
Methodiek	Exploitatie / Egalisatievoorziening	Spaarvoorziening	Kapitaliseren van investeringen	Voorziening & Kapitaliseren
Prijsbijstelling	Vast bedrag per huishouden (€ 489 in 2026)	Per m³ waterverbruik (€ 1,99/m³ in 2026)	Vast bedrag per perceel (€ 269,42 in 2026)	Vast bedrag per huishouden (€ 252,78 in 2026)

5.6.2 Gemeente Doesburg

Doesburg voert het waterbeheer uit op basis van het Watertakenplan Olburgen 2023–2027. Opvallend is het hoge tarief voor de rioolheffing van € 489 per huishouden. Dit wordt deels veroorzaakt doordat in het verleden integrale wegreconstructies (zoals bij het Noordelijk Molenveld) volledig uit de rioolheffing zijn gefinancierd. In 2026 starten nieuwe inspecties ter voorbereiding op het opvolgende watertakenplan. Uit een recente, gerichte inspectie van 11 kilometer riool is inmiddels gebleken dat circa 4 kilometer op korte termijn vervangen moeten worden, de kapitaallasten hiervan zijn echter al in de begroting opgevangen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2027	Het Watertakenplan Olburgen loopt t/m 2027. Nieuwe rioolinspecties in 2026 vormen de basis voor het nieuwe plan, dat in regionaal verband wordt voorbereid.
Dekking in de begroting	Niet volledig kostendekkend	In 2026 is de heffing slechts voor 82,2% kostendekkend door een stijging van de directe lasten met € 338.000.
Consequenties na 2030	Klimaatopgave 2050	Vanaf 2027 volgt een nieuw watertakenplan, waarmee de langetermijninvesteringen scherper in beeld komen. Tevens geldt de wettelijke klimaatplicht (DPRA) om in 2050 30% van het verharde oppervlak afgekoppeld te hebben van het gemengde rioolstelsel.
Koopkrachtrisico's	Egalisatievoorziening	De Egalisatievoorziening Riolering is door aanhoudende tekorten na 2025 leeg, waardoor er minder financiële buffer meer is voor tegenvallers.
Overige risico's	Fusie Omgevingsdienst	De uitbesteding van taken onder de Omgevingswet aan de ODRU/ODRA en de voorgenomen fusie met ODRN brengt risico's mee voor de deelnemersbijdragen. Daarnaast zijn er twee inhoudelijke risico's: de kwalitatieve staat van de persleidingen en gemalen wordt de komende maanden geïnventariseerd. Tot slot vormt de toekomstige harmonisatie van de rioolheffing een politiek aandachtspunt; voor Doesburgse huishoudens zal dit hoogstwaarschijnlijk tot een daling van de lokale lasten leiden, wat elders in de begroting van de nieuwe fusiegemeente consequenties kan hebben.

5.6.3 Gemeente Duiven

Duiven werkt met een spaarsysteem voor toekomstige vervangingen via een omvangrijke Voorziening Riolering (€ 13,08 miljoen per eind 2026). De rioolheffing is 100% kostendekkend en wordt geheven op basis van het waterverbruik per m³. Het actuele beleid is vastgelegd in het Integraal Watertakenplan (2022–2026), maar een nieuw ontwerp-watertakenplan is reeds ambtelijk voorbereid en wordt binnenkort aan de raad voorgelegd. Reiniging en inspecties liggen volledig op schema; er is geen sprake van achterstallige onderhoudsrisico's. Er is in het nieuwe plan slechts een beperkte tariefstijging van circa 1,5% (exclusief inflatie) nodig om ook de financiële piek na 2040 te bekostigen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Watertakenplan 2022–2026 loopt af	Een nieuw regionaal plan vanaf 2027 is reeds ambtelijk voorbereid en wordt binnenkort aan de raad voorgelegd. Zodra de definitieve fusiebesluitvorming rond is, wordt er direct voorgesorteerd op een nieuw, gezamenlijk waterplan voor de vier gemeenten.
Dekking in de begroting	100% kostendekkend	Lasten en baten sluiten op € 2,57 miljoen. Het nieuwe plan voorziet in een milde tariefstijging van ca. 1,5% per jaar (excl. inflatie).
Consequenties na 2030	Opvangen vervangingspiek	Rond 2040–2045 wordt een grote vervangingspiek verwacht in de wijken Duiven-Zuid en Zuidwest. Dankzij de spaarvoorziening van ruim € 13 miljoen kan deze piek zonder tariefschokken worden opgevangen.
Koopkrachtrisico's	Laag	Omdat de rioolheffing wettelijk 100% kostendekkend is, mogen stijgende beheerlasten direct in de tarieven worden doorberekend.
Overige risico's	Harmonisatie & Personeel	Voor de toekomstige fusiegemeente vormt de harmonisatie van het heffingssysteem (sparen in Duiven vs. kapitaliseren in andere gemeenten) een stevig vraagstuk. De wet staat toe om de rioolheffing tot maximaal twee jaar na de fusiedatum te harmoniseren. Personeelskrapte bij 1Stroom vormt een risico voor de projectplanning. Persleiding A15: Er staat een aanleg van een persleiding langs de A15 gepland (ca. € 300.00 - € 400.000). Dlt is pas over ca. 5 jaar aan de orde (na afronding A15) en valt buiten het huidige watertakenplan maar vormt geen schokkend financieel risico voor de begroting.

5.6.4 Gemeente Westervoort

Westervoort hanteert een kostendekkend vast tarief per perceel (€ 269,42 in 2026). In tegenstelling tot Duiven kiest Westervoort voor het kapitaliseren van investeringen in plaats van het opbouwen van een spaarvoorziening. Het tarief is stabiel en bevindt zich onder het prijspeil van Zevenaar. De verordeningen (rioolaansluit- en hemelwaterverordening) zijn in Westervoort identiek aan die van Duiven, wat de latere harmonisatie ten dele vereenvoudigt. Er worden voor de komende tien jaar geen grote financiële tegenvallers of achterstanden verwacht.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2026	Het Watertakenplan loopt eind 2026 af. Het verlichtings- en waterbeheer is strategisch geborgd in het IBOR 2024–2033.
Dekking in de begroting	100% Kostendekkend	Baten en lasten sluiten op € 1,94 miljoen. Jaarlijks wordt € 479.000 in de rioolvoorziening gestort.
Consequenties na 2030	Stijgende kapitaallasten	Geplande investeringen van € 5,8 miljoen in 2026–2028 leiden na 2030 tot hogere kapitaallasten (afschrijving en rente). De eerste grote vervangingsgolf volgt pas rond 2045.

Criterium	Status	Toelichting
Koopkrachtrisico's	Matig	Rioleringskosten zijn kostendekkend afgedekt. Voor het waterbeheer (geen automatische indexatie) vormen stijgende machinale- en loonkosten voor bagger- en oeveronderhoud een risico.
Overige risico's		

5.6.5 Gemeente Zevenaar

Het Ontwerp Watertakenplan De Liemers 2027–2031 staat klaar voor besluitvorming. Om grootschalige rioolvervangingen, de klimaatadaptieopgave (DPRA) en het verwerken van btw-compensatie te dekken, stijgt de rioolheffing vanaf 2027 met 6,8% per jaar (excl. inflatie). Hiervan is 4% toe te schrijven aan het doorbelasten van de niet-compensabele BTW op investeringen en 2,8% aan daadwerkelijke kostenstijgingen.

Criterium	Status	Toelichting
Looptijd plan	Actueel t/m 2026	Het vigerende plan loopt af eind 2026; het Ontwerp Watertakenplan 2027–2031 ligt klaar voor besluitvorming.
Dekking in de begroting	Tariefdemping in 2026	In 2026 wordt eenmalig € 204.000 uit de reserve ingezet om de tariefstijging te temperen (dekking 91%, basistarief € 252,78). Eind 2026 bedraagt de Onderhoudsvoorziening Riolering € 6,742 miljoen en de Egalisatiereserve € 440.000.
Consequenties na 2030	Tariefstijging & Afschrijving	Het tarief stijgt door naar € 342,02 in 2031 (+4,0%). Met deze stijgingen is de grote investeringspiek tot aan 2036 (waarin de verouderde riolering in de wijken uit de jaren '60 en '70 integraal wordt vernieuwd) financieel solide afgedekt. Naar verwachting naderen de reserves rond 2037/2038 het nulpunt, waarna de grote historische vervangingsgolf definitief is afgerond en de benodigde inzet weer daalt. Investeringen worden geactiveerd en in 15 tot 60 jaar afgeschreven met een aanvullende afschrijvingstermijn van 7 jaar voor telemetrie.
Koopkrachtrisico's	GWW-inflatie	De eenheidsprijzen in de GWW-sector zijn tussen 2021 en 2026 met 37% gestegen, wat de reële koopkracht van de vervangingsbudgetten uitholt. Btw op investeringen wordt in vier jaar tijd geleidelijk doorbelast. Daarnaast vormt de toekomstige harmonisatie van de rioolheffing binnen de nieuwe fusiegemeente een belangrijk bestuurlijk en financieel aandachtspunt, aangezien de tarieven en reserveposities per gemeente uiteenlopen.
Overige risico's	Woningverzakkingen	In de kern Zevenaar speelt een actueel risico op woningverzakkingen bij panden van vóór 1976 door klimaatverandering en droogte (samenwerkingscomité met het Waterschap ingesteld). Omdat de funderingen (op staal) op de

Criterium	Status	Toelichting
		kleigrond bij droogte krimpen en scheuren, wordt de fysieke beheerstrategie momenteel fundamenteel omgebogen van het versneld afvoeren van regenwater naar het maximaal vasthouden en bufferen hiervan. Vooralsnog levert deze problematiek geen direct kwantificeerbaar financieel risico op voor de gemeentelijke begroting.

Geraadpleegde bronnen

Gemeente Doesburg

- Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2023 - 2032
- DMJOP Gemeentelijke gebouwen
- Groenstructuurplan 2013
- Bomenbeleidsplan 2014
- Bomenbeheerplan
- Groenstructuurplan Gemeente Doesburg
- Beheerplan Civiele Kunstwerken 2023-2027
- Watertakenplan Olburgen 2023-2027
- Meerjarenonderhoudsplan Wegen 2026-2030
- MIP Wegen 2024-2028
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2014-2024
- Meerjareninvesteringsplan Openbare Verlichting 2026-2030
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2025-2040
- Schouwrapporten Gemeente Doesburg
- Gebouwenkaart Gemeente Doesburg
- Beheerplan Wegen Doesburg (2026-2030)
- Meerjarenonderhoudsplan Wegen Doesburg (2026-2030)
- Meerjareninvesteringsplan Wegen-Plus Doesburg (2024-2028), stand van zaken updates 2025-2026
- Programmabegroting 2026 Gemeente Doesburg

Gemeente Duiven

- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) 2023-2032
- Integraal Beheerkader Openbare Ruimte (IBK-OR) Duiven 2026-2029
- Meerjarige onderhoudsplanning Wegen en Kunstwerken
- Beheerplan Civiele Kunstwerken Duiven
- Integraal beheerplan gebouwen 2012-2036
- Bestek groenonderhoud gemeente Duiven perceel 3
- Financiële analyse onderhoud kapitaalgoederen, openbare verlichting Duiven
- Onderhoudscontract openbare verlichting 1Stroom
- Beheerplan Buitenspelen in Duiven! 2026-2046
- Raamovereenkomst Onderhoud en reparatie speelvoorzieningen (2024-2026)
- Watertakenplan 2022-2026
- Watergangen Duiven (Noord)
- Watergangen Duiven (Zuid)
- Raadsbesluit Groot onderhoud gebouwen (8 maart 1999)
- Beleidsplan Groot onderhoud gebouwen (2012-2015)
- Raadsvoorstel Vitaal Centrum Duiven - Fase II (januari 2023)
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) Basisonderwijs Duiven 2027-2043 (december 2025)
- Raadsbesluit groot onderhoud gebouwen (onderwijsdeel)
- Beleidsplan groot onderhoud gebouwen (onderwijsdeel)
- Programmabegroting 2026 Gemeente Duiven

Gemeente Westervoort

- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) Westervoort 2024-2033
- Integraal Beheerkader Openbare Ruimte (IBK-OR) Westervoort (mei 2026)
- Beheerplan Civiele Kunstwerken Westervoort
- Raambestek onderhoud bomen Gemeente Duiven en Westervoort (11 september 2023)
- Beheerplan Onderhoud gemeentelijke gebouwen 2025-2035
- Groenstructuurplan 2024-2033 (onderdeel van het IBOR)
- Wegenplan Westervoort 2024-2033
- Meerjarige onderhoudsplanning Wegen
- Financiële analyse onderhoud kapitaalgoederen, openbare verlichting Westervoort
- Speelruimteplan Westervoort "Lekker naar buiten!"2019-2033
- Raamovereenkomst Onderhoud en reparatie speelvoorzieningen (2024-2026)
- Watertakenplan 2022-2026
- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2024-2033
- Meerjarig onderhoudsplan Vastgoed
- Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs Westervoort 2024
- Programmabegroting 2026 Gemeente Westervoort

Gemeente Zevenaar

- Integraal beleidsplan Openbare Ruimte (2022 - 2032)
- Beheerplan Wegen en Kunstwerken (2022 - 2026)
- Beheerplan Openbaar Groen 2022 - 2026
- Beheerplan Openbare Verlichting 2022 - 2026
- Beheerplan Speelvoorzieningen 2022 -2026
- Beheerplan Straatmeubilair (2022)
- Watertakenplan De Liemers (2022-2026)
- Ontwerp Watertakenplan De liemers 2027 - 2031
- Integraal accommodatieplan 2020-2040
- Integraal huisvestingsplan gemeente Zevenaar 2025-2050
- Programmabegroting 2026 Gemeente Zevenaar

BMC, Begroten in gemeenten: omgaan met een sluipmoordenaar en een Echternacher processie, www.bmc.nl, 20 maart 2025

CBS- statline, prijsontwikkeling GWW-sector,

Centraal Planbureau, Macro-economische Verkenningen 2026, augustus 2026

Samen
naar beter

BMC
BY RANDSTAD

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

Namen adviseurs
G.W. Ormel
B.S. Peters